

Svetovalna dejavnost v izobraževanju odraslih na srednjih poklicnih in strokovnih šolah

Poročilo o rezultatih evalvacije

(besedilo ni jezikovno pregledano)

Center RS za poklicno izobraževanje

Ljubljana, december 2023

Pri raziskavi so sodelovali:

Sodelavci Centra RS za poklicno izobraževanje: Barbara Bauman, Barbara Kunčič Krapež, mag. Gabi Ogulin Počrvina

Zunanji sodelavci: mag. Tanja Vilič Klenovšek (Andragoški center RS), mag. Andreja Dobrovoljc (Andragoški center RS), dr. Marko Radovan (Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta)

Metodološka podpora in obdelava podatkov: dr. Jasna Mažgon (Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta)

Tehnično uredila: Barbara Bauman

Center RS za poklicno izobraževanje

Ljubljana, 2023

KAZALO

1	UVOD	7
1.1	IZHODIŠČA EVALVACIJE	8
1.1.1	Svetovalna dejavnost v izobraževanju odraslih: Nacionalni okvir.....	8
1.1.2	Primerjava umeščenosti svetovanja v izobraževanju odraslih na srednjih šolah v zakonodajo z zakonodajnimi rešitvami svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih kot javne službe	10
1.1.2.1	Zakonska opredelitev izobraževanja odraslih	10
1.1.2.2	Strokovni delavci v izobraževanju odraslih.....	10
1.1.2.3	področja del in ključne naloge strokovnih kadrov v svetovalni dejavnosti v izobraževanju odraslih.....	11
2	METODOLOGIJA EVALVACIJE.....	13
2.1	PODROČJA EVALVACIJE	13
2.2	POPULACIJA ZAJETA V EVALVACIJO	13
2.2.1	Strokovni delavci v IO (organizatorji/vodje/svetovalci za izobraževanje odraslih)	13
2.2.2	Direktorji šolskih centrov in ravnatelji šol	15
2.3	ZBIRANJE PODATKOV IN INSTRUMENTARIJ	15
2.4	OPREDELITEV RAZISKOVALNIH METOD IN PRISTOPOV	16
2.5	OBDELAVA PODATKOV.....	16
3	REZULTATI EVALVACIJE.....	17
3.1	STRUKTURA VPISANIH V IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH V ZADNJIH TREH LETIH (od leta 2020 do leta 2023).....	17
3.2	UREJENOST IN IZVAJANJE IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH IN SVETOVALNE DEJAVNOSTI V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH NA ŠOLSKIH CENTRIH/ POKLICNIH IN STROKOVNIH ŠOLAH	21
3.2.1	Odgovori organizatorjev/vodji/svetovalcev za IO	22
3.2.2	Povzetek rezultatov anketiranja strokovnih delavcev.....	37
3.2.3	Odgovori direktorjev šolskih centrov in ravnateljev	38
3.2.4	Povzetek rezultatov anketiranja ravnateljev in direktorjev	44
4	SKLEPNE UGOTOVITVE IN SPOROČILA EVALVACIJE.....	46
4.1	UMEŠČENOST SVETOVALNE DEJAVNOSTI V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH NA SREDNJIH ŠOLAH	46
4.2	STATUS STROKOVNIH DELAVCEV NA PODROČJU IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH	48

4.3	UPOŠTEVANJE POSEBNOSTI SVETOVALNEGA DELA V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH NA SREDNJIH ŠOLAH	50
4.4	ZAGOTAVLJANJE KAKOVOSTI DEJAVNOSTI	51
5	LITERATURA IN VIRI	53
6	PRILOGE	55
6.1	VPRAŠALNIK ZA VODSTVO.....	55
6.2	VPRAŠALNIK ZA STROKOVNE DELAVCE V IO	60

KAZALO TABEL

Tabela 1: Delovno mesto.....	13
Tabela 2: Delež zaposlitve na posameznem delovnem mestu.....	14
Tabela 3: Dosežena stopnja izobrazbe	14
Tabela 4: Smer (področje) dosežene izobrazbe	15
Tabela 5: Vrsta izobraževalnih programov za odrasle po letih, inštitucijah in po številu in deležu vpisanih	18
Tabela 6: Odrasli, prvič vpisani v srednješolsko izobraževanje po starosti in po letih.....	19
Tabela 7: Število vključenih po vrsti izobraževanja in po letih.....	20
Tabela 8: Odrasli, vključeni v srednješolsko izobraževanje in odrasli, ki so zaključili izobraževanje, po vrsti izobraževanja in po letih.....	21
Tabela 9: Naloge in opravila v SD v IO – Ugotavljanje potreb po IO	22
Tabela 10: Naloge in opravila v SD v IO – Načrtovanje in organizacija izobraževanja/svetovanja odraslim	23
Tabela 11: Naloge in opravila v SD v IO – Podpora izobraževalnemu procesu odraslih	25
Tabela 12: Naloge in opravila v SD v IO – Vrednotenje IO	26
Tabela 13: Naloge in opravila v SD v IO – Vodenje IO	27
Tabela 14: Naloge in opravila v SD v IO – Upravljanje IO	29
Tabela 15: Naloge in opravila v SD v IO – Izpeljava izobraževalnega procesa	30
Tabela 16: Delež izvajanja individualne oblike svetovalne dejavnosti.....	30
Tabela 17: Načini svetovanja v letu 2022/23	31
Tabela 18: Ocena deleža načina svetovanja.....	32
Tabela 19: Faze svetovanja v letu 2022/23	32
Tabela 20: Ocena deleža po fazah svetovanja v letu 2022/23	32
Tabela 21: Ciljne skupine (opredeljene po ReNPIO22-30), ki potrebujejo več poglobljenega dela.....	33
Tabela 22: Število dodatnih ur za ciljne skupine (tedenska raven)	33
Tabela 23: Podporne inštitucije.....	35
Tabela 24: Področja dodatne podpore.....	36
Tabela 25: Organizacija IO na šoli/ŠC	38
Tabela 26: Viri iz katerih se financirajo šolnine	39
Tabela 27: Ocena udeležencev IO po ciljnih skupinah	39
Tabela 28: Ciljne skupine, ki potrebujejo več časa in bolj poglobljeno delo.....	40
Tabela 29: Drugi programi, ki se izvajajo (poleg formalnih).....	41
Tabela 30: Organizacijski modeli IO (formalno izobraževanje)	43
Tabela 31: Oblike izvajanja organiziranega izobraževanja	43
Tabela 32: Čas izvajanja organiziranega izobraževanja.....	44
Tabela 33: Način izvajanja organiziranega izobraževanja	44

UPORABLJENE KRATICE

IO – izobraževanje odraslih

SD – svetovalna dejavnost

PSI – poklicno in strokovno izobraževanje

ACS – Andragoški center Republike Slovenije

MVI – Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje

ŠC – šolski center

LU – Ljudska univerza

ReNPIO - Resolucija nacionalnega programa izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji

ZIO – Zakon o izobraževanju odraslih

ZOFVI - Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja

ISIO središče – Svetovalno središče za izobraževanje odraslih

UZK – ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti

V besedilu uporabljeni izrazi, ki se nanašajo na osebe in so zapisani v moški slovnični obliki, so uporabljeni kot spolno nevtralni.

1 UVOD

V pričujočem poročilu predstavljamo rezultate in ugotovitve evalvacije o svetovalni dejavnosti v izobraževanju odraslih na slovenskih srednjih poklicnih in strokovnih šolah, ki je potekala v letu 2023.

Glavni namen evalvacije je bila analiza stanja na področju izvajanja svetovalne dejavnosti za odrasle v srednješolskem izobraževanju. Z evalvacijo smo želeli ugotoviti, na kakšen način in v kolikšnem obsegu se izvaja svetovalna dejavnost za odrasle in tudi izobraževanje odraslih na srednjih strokovnih in poklicnih šolah.

V okviru analize stanja smo anketirali vodstva srednjih poklicnih in strokovnih šol ter strokovne delavce, ki delujejo na področju izobraževanja odraslih. V fazi priprave anketnih vprašalnikov ter načrtovanja odprtih vprašanj na področju svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih v srednjih šolah in v relaciji do svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih kot javne službe, smo izvedli tudi intervjuje s predstavniki Ministrstva za vzgojo in izobraževanje in Andragoškega centra RS.

Pri ugotavljanju stanja smo izhajali iz primerjave normativne urejenosti področja svetovanja v izobraževanju odraslih, ki se izvaja kot javna služba ter svetovalne dejavnosti za odrasle v srednjih šolah.

Poročilo sestavljajo štiri osrednja vsebinska poglavja. V prvem poglavju predstavljamo vsebinska izhodišča evalvacije oz. nacionalno urejenost področja svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih. Drugo poglavje je namenjeno predstavitvi metodologije evalvacije (vsebinska opredelitev evalvacije, opredelitev raziskovalnih metod in pristopov, opis zbiranja in obdelave podatkov, opis udeležencev raziskave). Rezultate in interpretacijo evalvacije podajamo v tretjem poglavju tako, da predstavimo rezultate ločeno za vsako izmed skupin anketirancev (strokovne delavce na področju izobraževanja odraslih ter predstavnike vodstva). V četrtem poglavju so opredeljene glavne ugotovitve evalvacije in predlogi za boljšo umestitev svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih na srednjih šolah, ki naj bo del celovitega sistema svetovanja v izobraževanju. Peto poglavje predstavlja uporabljene vire in literaturo, v zadnjem, šestem poglavju, pa so nanizane priloge k poročilu.

1.1 IZHODIŠČA EVALVACIJE

1.1.1 SVETOVALNA DEJAVNOST V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH: NACIONALNI OKVIR

V Sloveniji so bili v zadnjih treh desetletjih narejeni pomembni koraki pri urejanju področja izobraževanja odraslih (v nadaljevanju besedila IO) (sprejetje nacionalnega programa, letnih programov in novega zakona o IO), vendar le- ti še vedno niso v zadostni meri zagotovili sistemskega urejanja IO (upravljanje, zakonodaja, financiranje, mreža izvajalcev in programov) (Mikulec, 2023, str. 176).

Svetovalna dejavnost v IO je podporna dejavnost v izobraževanju odraslih, ki prispeva k večji dostopnosti in uspešnosti izobraževanja. Pripomore k uresničevanju tako nacionalnih kot individualnih izobraževalnih ciljev odraslega (Vilič Klenovšek, 2018, str. 78).

Strateške nacionalne cilje izobraževanja odraslih v Sloveniji določa Resolucija nacionalnega programa izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju besedila ReNPIO) na podlagi Zakona o izobraževanju odraslih (v nadaljevanju besedila ZIO; prvi je bil sprejet leta 1996, nov pa leta 2018)

Od leta 2004, ko je bil sprejet prvi nacionalni program IO (Državni zbor RS 2004), ki je veljal do leta 2010, sta bila sprejeta še dva, za obdobji 2013-2020 in 2022-2030.

Slovenija je s sprejetjem ReNPIO in z vpeljavo letnih programov, kot instrumenta pospeševanja in urejanja javnega financiranja ter uresničevanja nacionalnih ciljev na področju izobraževanja odraslih, naredila pomemben korak pri uresničevanju določil evropskega akcijskega načrta Za učenje je vedno pravi čas (2007). S tem smo prednjačili pred marsikatero drugo evropsko državo, ki takrat še ni sprejela tako zavezujočih dolgoročnih dokumentov (Beltram in drugi, 2007, str. 7. in 130).

Že v prvem Nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji do leta 2010 je bilo med cilji zapisano tudi, da je treba dvigniti izobrazbeno raven, pri čemer je bilo najmanj 12 let uspešno dokončanega šolanja temeljni izobrazbeni standard. Splošni cilji so bili tudi, da se izboljša izobraženost odraslih, poveča zaposlitvene možnosti in poveča možnosti za učenje in vključenost v izobraževanje vseh odraslih (Državni zbor RS 2004).

Cilj, da postane srednješolska izobrazba temeljni izobrazbeni standard, se je zasledoval tudi v drugem nacionalnem programu, sprejetem leta 2013, t.j. ReNPIO 2013-2020 (Državni zbor RS 2013) in tretjem, aktualnem nacionalnem programu ReNPIO 2022-2030 (Državni zbor 2022).

Analize izobraževanja v povezavi s trgom dela kažejo, da ustrezna formalna izobrazba omogoča pridobivanje široko prenosljivih kvalifikacij, večjo stabilnost ohranjanja delovne aktivnosti in zaposljivost posameznikov. Delež odraslih v starosti od 25 do 64 let z dokončano vsaj štiriletno srednješolsko izobrazbo se je s 57 % v letu 2011 povečal na 62,8 % v letu 2020. Več raziskav in analiz v zadnjih desetletjih potrjuje, da se posamezniki na tej ravni izobrazbe zavedajo potrebe po nadaljnjem vključevanju v vseživljenjsko učenje. Zviševanje ravni izobrazbe prebivalstva na najmanj štiriletno srednješolsko izobrazbo je zato ključno.

Vizija ReNPIO22-30 je »Odrasli prebivalci Slovenije imajo v vseh življenjskih obdobjih enake možnosti in spodbude za kakovostno učenje in izobraževanje za svoj celostni razvoj in sonaravno bivanje.« Le to velja tako za vključevanje v formalno kot neformalno izobraževanje in učenje odraslih (državni zbor 2022, str. 3).

Poleg treh prednostnih področij, ki opredeljujejo cilje na področju formalnega in neformalnega izobraževanja odraslih do leta 2030, je še posebej izpostavljen tudi pomen zagotavljanja podpornih dejavnosti za uresničevanje izobraževalnih in učnih ciljev odraslih, med katerimi je tudi svetovalna dejavnost v izobraževanju odraslih.

Na drugem prednostnem področju, formalno izobraževanje odraslih: pridobitev izobrazbe, so zapisani cilji za pridobitev izobrazbe na osnovnošolski, srednješolski in višješolski ravni. Za srednješolsko izobraževanje je opredeljen kazalnik v ReNPIO 2022-2030, da se bo delež odraslih v starosti od 25 do 64 let z dokončano najmanj štiriletno srednjo strokovno izobrazbo z 62,8 % v letu 2019 povečal na 68 % v letu 2030 (Državni zbor RS 2022). Za uresničevanje desetih ukrepov za dvig izobrazbene ravni odraslih prebivalcev Slovenije po ReNPIO 2022-2023, bo zagotovo potrebno zagotoviti ustrezno svetovalno podporo (pred, med in po izobraževanju). ReNPIO 2022-2030 določa, da je potrebno poleg svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih, ki se izvaja kot javna služba (v mreži LU), razvijati tudi svetovalno podporo za odrasle v srednješolskem in višješolskem izobraževanju (Državni zbor RS 2022).

V okviru petega prednostnega področja v ReNPIO 2022-2023 je svetovalna dejavnost v izobraževanju odraslih ena izmed šestih dejavnosti na področju izobraževanja odraslih (skupaj z ugotavljanjem in priznavanjem znanja odraslih, usposabljanjem in izpopolnjevanjem strokovnih delavcev in izobraževalcev odraslih; presojanjem in razvijanjem kakovosti; ozaveščanjem, informiranjem in spodbujanjem za vključevanje odraslih v VŽU; informacijsko dejavnostjo). Kazalnik petega prednostnega področja je, da se bo delež odraslih, vključenih v svetovalno dejavnost, ki se izvaja kot javna služba, do leta 2030 povečal za vsaj 20 % glede na leto 2020 (Državni zbor RS 2022).

Novi Zakon o izobraževanju odraslih – ZIO-1 iz leta 2018 določa kot javno službo (izvajalci, javna mreža, financiranje, spremljanje) osnovno šolo za odrasle in svetovalno dejavnost, kot izvajalke le-te pa definira javne organizacije za izobraževanje odraslih, t. i. ljudske univerze (ZIO-1, 2018, člani 52-57).

V razpravi o izzivih poklicnega in strokovnega izobraževanja, ki je potekala avgusta 2023 v okviru 11. seje delovne skupine za pripravo Nacionalnega programa vzgoje in izobraževanja 2023-2033, je dr. Matej Forjan, direktor Šolskega centra Novo mesto (največjega šolskega centra v Sloveniji), predstavil predloge rešitev na področju systemskega urejanja, in sicer da je potrebno pravno-formalno urediti status izobraževanja odraslih na področju srednješolskega izobraževanja; izenačiti status rednega in izrednega izobraževanja, oboje naj bo del javne službe; 4-letna srednja šola naj bo standard, ki ga zagotovi država; odločitev o organiziranosti IO pa avtonomija srednje šole oz. šolskega centra (Urad za razvoj in kakovost izobraževanja, zapisnik 11. seje strokovne skupine NPVI 23-33, 22. 8. 2023).

Torej dvig izobrazbene ravni odraslih (srednješolska izobrazba!) in svetovanje v izobraževanju odraslih na srednjih šolah korakata z roko v roki in kažeta na potrebo po javnem interesu tudi na področju te vrste svetovalne dejavnosti.

1.1.2 PRIMERJAVA UMEŠČENOSTI SVETOVANJA V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH NA SREDNJIH ŠOLAH V ZAKONODAJO Z ZAKONODAJNIMI REŠITVAMI SVETOVALNE DEJAVNOSTI V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH KOT JAVNE SLUŽBE

1.1.2.1 ZAKONSKA OPREDELITEV IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Leta 2018 je bil sprejet nov Zakon o izobraževanju odraslih (ZIO-1, 2018), ki ureja javni interes na področju izobraževalnih programov za odrasle in dejavnosti na področju izobraževanja odraslih. Izobraževanje odraslih se v skladu z ZIO-1 lahko izvaja na tri načine: preko programa osnovne šole za odrasle, kjer se tudi pridobi stopnja izobrazbe, preko javnoveljavnih izobraževalnih programov za odrasle, kjer se stopnja izobrazbe ne pridobi in preko neformalnih izobraževalnih programov za odrasle.

ZIO-1 za vse tri vrste programov izobraževanja odraslih predvideva, da se lahko financirajo iz javnih sredstev, oziroma osnovna šola za odrasle se vedno financira iz javnih sredstev, ki pa se določijo glede na podatke o vpisu v program osnovne šole za odrasle.

Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju (ZPSI-1) izobraževanje odraslih v srednjem poklicnem in strokovnem izobraževanju opredeljuje kot izredno izobraževanje. ZPSI-1 določa, da se v izredno izobraževanje lahko vpiše kdor je star najmanj 16 let in nima pridobljene izobrazbe ali opravljenih vseh obveznosti po izobraževalnem programu, v katerem se izredno izobražuje.

Zakon tudi določa, da se programi poklicnega in strokovnega izobraževanja lahko prilagodijo v organizaciji izvedbe, časovni razporeditvi izvedbe izobraževanja ter lahko se prilagaja preverjanje in ocenjevanje ter napredovanje ne pa tudi standardi znanja. Kar pomeni, da so javno veljavni izobraževalni programi srednjega poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja ter poklicni tečajji enaki za redno, kot izredno izobraževanje. Način izvedbe pa določajo Navodila o prilagajanju izrednega srednješolskega izobraževanja (60/2022).

Kdor se izredno izobražuje s šolo sklene pogodbo o izobraževanju, katere sestavni del je osebni izobraževalni načrt. Sredstva za izredno izobraževanje organizacije zagotavljajo z zaračunavanjem šolnin, nekaj sredstev pa pridobijo tudi od MVI, projektov in iz drugih virov.

1.1.2.2 STROKOVNI DELAVCI V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH

ZIO-1 določa, katere dejavnosti sodijo v področje izobraževanja odraslih ter kdo so izvajalci teh dejavnosti in kakšne pogoje morajo izpolnjevati. Poleg tega določa pogoje, ki jih morajo izpolnjevati strokovni delavci, ki delajo v dejavnostih izobraževanja odraslih ter opredeljuje tudi, da se iz javnih sredstev lahko financirajo: svetovalni delavec v izobraževanju odraslih, organizator izobraževanja odraslih ter drugi strokovni delavci, in sicer v skladu z določenimi standardi in normativi za izvajanje javne službe na področju izobraževanja odraslih.

S Pravilnikom o standardih in normativih za financiranje in izvajanje javne službe na področju izobraževanja odraslih (Ur.l. 180/2020) pa je obseg svetovalne dejavnosti kot javne službe določen s

številom strokovnih delavcev, ki izvajajo svetovalno dejavnost pri posameznem izvajalcu, in sicer se le to določa s sklepom ministra za vsako proračunsko leto. Prav tako je določen način določitve stroška dela za organizatorja izobraževanja odraslih, ki organizira program osnovne šole za odrasle.

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (neuradno prečiščeno besedilo št. 28, ZOFVI) opredeljuje, med drugim, strokovne delavce, ki delujejo v poklicni ali strokovni šoli. Edino delovno mesto, ki ga zakon opredeljuje in se nanaša na izobraževanje odraslih, je organizator izobraževanja odraslih, ki mu zakon določa tudi izobrazbene in druge strokovne pogoje za zaposlitev na tem mestu.

Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje izobraževalnih programov in vzgojnega programa na področju srednjega šolstva (Uradni list RS, št. 62/10, 99/10, 47/17, 30/18, 16/21, 178/21 in 74/23), je podlaga za financiranje sistemiziranih delovnih mest strokovnih delavcev ter drugih delavcev v vzgojno-izobraževalnih zavodih, ki izvajajo javno veljavne izobraževalne programe s področja srednjega šolstva. V Pravilniku se organizator izobraževanja odraslih ne omenja.

Navodila o prilagajanju izrednega srednješolskega izobraževanja (60/2022) pa obvezujejo izvajalce izrednega srednješolskega izobraževanja, da določijo strokovne delavce, ki opravljajo različne naloge, ki jih določajo navodila.

1.1.2.3 PODROČJA DEL IN KLJUČNE NALOGE STROKOVNIH KADROV V SVETOVALNI DEJAVNOSTI V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH

Zakon o izobraževanju odraslih -ZIO-1 (2018) določa svetovalno dejavnost v izobraževanju odraslih kot eno od vsebin javne službe na področju izobraževanja odraslih. Za izvajanje svetovalne dejavnosti je predvidel pripravo smernic. Minister za izobraževanje, znanost in šport je tako konec leta 2019 imenoval delovno skupino za pripravo smernic za izvajanje svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih, ki se izvaja kot javna služba. Skupina je v letih 2019 in 2020 pripravila usmeritve z naslovom Smernice za izvajanje svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih, ki se izvaja kot javna služba. Dokument je 5. 6. 2020 sprejel Strokovni svet za izobraževanje odraslih.

Smernice opredeljujejo temeljna načela svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih, vsebino in strukturo nalog svetovalcev v izobraževanju odraslih, organizacijsko strukturo ter kadrovske in druge pogoje za izvajanje svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih kot javne službe.

Izhodišče za opis ključnih nalog v svetovalni dejavnosti v izobraževanju odraslih so Smernice za izvajanje svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih, ki se izvaja kot javna služba (ACS, 2020), saj so poleg Programskih smernic: Svetovalna služba v srednji šoli (ZRSZ, 2008) ter Programskih smernic: svetovalna služba v osnovni šoli (Kurikularna komisija za svetovalno delo in oddelčno skupnost, 1999) eden od krovnih dokumentov, ki opredeljuje eno od področji svetovalne dejavnosti v izobraževanju.

V slovenskem prostoru ima več mrež svetovalne dejavnosti: »Poleg svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih, imamo v Sloveniji še: šolsko svetovalno službo v osnovnih in srednjih šolah, svetovalno dejavnost na višjih strokovnih šolah, svetovalno dejavnost na fakultetah in svetovalno dejavnost na zavodih za zaposlovanje« (ACS, 2020, str. 17).

Pri opredelitvi vsebine svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih, ki se izvaja kot javna služba so bili upoštevani dosednji strokovni pristopi in izkušnje v razvoju in izvajanju svetovalne dejavnosti za odrasle v Sloveniji, predvsem izkušnje izvajalcev dejavnosti informiranja in svetovanja v izobraževanju odraslih (središča ISIO), izvajalcev dejavnosti samostojnega učenja (SSU) ter izkušnje pri razvijanju in izvajanju ugotavljanja in dokumentiranja znanja in spretnosti, pridobljenih v formalnem in neformalnem izobraževanju ter pri priložnostnem učenju. V dokument so vključene evropske in nacionalne strateške ter strokovne usmeritve za svetovalno dejavnost v izobraževanju odraslih« (ACS, 2020, str. 13).

Smernice za izvajanje svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih ki se izvaja kot javna služba (ACS, 2020) zajemajo tri področja svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih, in sicer: vključevanje v izobraževanje in nadaljevanje izobraževanja, ugotavljanje in dokumentiranje znanja in spretnosti ter samostojno učenje.

Pri vključevanju v izobraževanje in nadaljevanje izobraževanja svetovalec v izobraževanju odraslih nudi strokovno podporo odraslemu, ki se namerava vključiti v izobraževanje na novo oziroma nadaljevati že začeto izobraževanje. Odraslemu da celostne informacije o možnostih izobraževanja v različnih formalnih in neformalnih izobraževalnih programih za odrasle ter mu pomaga pri odločanju. Svetovalec odraslega spodbuja in motivira za vključevanje v izobraževanje in nadaljevanje izobraževanja ali za učenje pred vključitvijo, med potekom in po zaključku izobraževanja ali učenja.

Pri ugotavljanju in dokumentiranju znanja in spretnosti odrasli v sodelovanju s svetovalcem ugotavlja in ozavešča, katero znanje in spretnosti že ima in ga je pridobil v različnih učnih okoljih. Svetovalec odraslega usmerja pri zbiranju dokazil o rezultatih učenja ter mu predstavlja možnosti uporabe dokumentov pri nadaljnjem izobraževanju ali razvoju kariere.

Pri samostojnem učenju svetovalec zagotavlja strokovno podporo odraslemu v procesu organiziranega samostojnega učenja.

Kot smo že zapisali, pa zakonodaja s področja poklicnega in strokovnega izobraževanja posebej ne določa nalog posameznih strokovnih delavcev v izrednem srednješolskem izobraževanju, z izjemo Navodil o prilagajanju izrednega srednješolskega izobraževanja (60/2022), ki določajo, da izvajalec izrednega srednješolskega izobraževanja določi strokovne delavce, ki so zadolženi za spremljanje in spreminjanje izvedbenega načrta za učno skupino in osebne izobraževalne načrta. V Navodilih so tudi opredeljene naloge, ki jih mora izvajalec izvesti, kot na primer, uvodni pogovori z udeleženci in priznavanje predhodno pridobljenega znanja, izdelava predloga prilagoditev izvajanja izobraževanja ter priprava osebnega izobraževalnega načrta.

2 METODOLOGIJA EVALVACIJE

2.1 PODROČJA EVALVACIJE

Temeljna vprašanja, na katera smo v evalvaciji področja svetovanja v izobraževanju odraslih na srednjih šolah odgovarjali, so bila razdeljena v dva tematska sklopa:

- Struktura vpisanih v izobraževanje odraslih v zadnjih treh letih; v letu 2020/21, 2021/22, 2022/23;
- Urejenost in izvajanje izobraževanja odraslih in svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih na šolskih centrih/poklicnih in strokovnih šolah.

2.2 POPULACIJA ZAJETA V EVALVACIJO

2.2.1 STROKOVNI DELAVCI V IO (ORGANIZATORJI/VODJE/SVETOVALCI ZA IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH)

V raziskavo smo zajeli 45 strokovnih delavcev, ki delajo v IO na srednjih šolah, med njimi 40 žensk (89 %) in 5 moških (11 %), ki imajo v povprečju dobrih 11 let delovnih izkušenj na področju izobraževanja odraslih in dobrih 13 let na delovnem mestu, ki ga zasedajo.

Iz tabele 1 je razvidno, da največ vprašanih strokovnih delavcev, ki delujejo na področju IO zaseda delovno mesto organizator izobraževanja odraslih (34) in hkrati še kakšno drugo delovno mesto (kombinacija z vodjem izobraževanja odraslih (3), svetovalni delavec v izobraževanju odraslih (3), učitelj (7), šolski svetovalni delavec (5), samostojni strokovni delavec (2)).

Tabela 1: Delovno mesto

Delovno mesto	N	f% (od N = 45)
Organizator IO	34	75,6
Vodja IO	12	26,7
Svetovalni delavec v IO	4	8,9
Šolski svetovalni delavec	8	17,8
Učitelj	11	24,4
Samostojni strokovni delavec	2	4,4
Drugo (napišite):	1	2,2

Anketirani strokovni delavci so poleg delovnega mesta navedli tudi odstotek njihove zaposlitve na enem ali več delovnih mest (tabela 2), 10 jih je 100 % zaposlenih na enem delovnem mestu, in sicer 7 kot organizatorji IO, 1 kot vodja izobraževanja odraslih, 1 kot šolski svetovalni delavec in 1 kot učitelj, ostali kombinirajo.

Tabela 2: Delež zaposlitve na posameznem delovnem mestu

Delež zaposlitve (v %) na posameznem delovnem mestu	N
0	5
5,0	2
10,0	6
20,0	3
25,0	1
30,0	3
45,0	1
50,0	8
60,0	1
90,0	2
95,0	1
100,0	10

Tabela 3 in 4 prikazujeta doseženo stopnjo izobrazbe vprašanih strokovnih delavcev ter smer oz. področje njihove izobrazbe. Največ vprašanih je odgovorilo, da ima univerzitetno izobrazbo - pred bolonjsko (60 %), sledijo bolonjski magistri (15,6 %), dobra polovica je družboslovcev in humanistov, samo dva anketiranca imata končan študij andragogike.

Tabela 3: Dosežena stopnja izobrazbe

Dosežena stopnja izobrazbe	f	f%
Višja strokovna izobrazba	1	2,2
Visokošolska strokovna izobrazba (VŠ) (1. bolonjska stopnja)	1	2,2
Visokošolska univerzitetna izobrazba (UN) (1. bolonjska stopnja)	4	8,9

Visokošolski strokovni program (pred bolonjski)	3	6,7
Magisterij stroke (2. bolonjska stopnja)	7	15,6
Univerzitetna izobrazba (pred bolonjski program)	27	60
Magisterij znanosti	1	2,2
Doktorat	1	2,2
Skupaj	45	100

Tabela 4: Smer (področje) dosežene izobrazbe

Smer (področje) izobrazbe	f	f%
Naravoslovje/matematika	9	20,0
Družboslovje/humanistika	23	51,1
Jezikoslovje	8	17,8
Tehnika	3	6,7
Drugo (napišite):	2	4,4
Skupaj	45	100,0

2.2.2 DIREKTORJI ŠOLSKIH CENTROV IN RAVNATELJI ŠOL

V anketiranje smo vključili tudi vodstven kader na srednjih šolah. Na anketni vprašalnik je odgovorilo 28 predstavnikov vodstva, med njimi 13 ravnateljev, 14 direktorjev šolskih centrov in en, ki je hkrati direktor šolskega centra in ravnatelj.

2.3 ZBIRANJE PODATKOV IN INSTRUMENTARIJ

Podatki so se zbirali na več načinov, in sicer za kvantitativni in kvalitativni del spremljave posebej. Gre za triangulacijo metod zbiranja podatkov, in sicer sta bila pripravljena dva vprašalnika (za strokovne delavce, ki delujejo na področju IO na srednjih poklicnih in strokovnih šolah in za direktorje šolskih centrov oziroma ravnatelje srednjih šol).

Vprašalnike za obe ciljni skupini smo testirali na treh pilotnih šolah in jih nato revidirali. S tem smo se izognili nejasnim ali premalo eksplicitnim vprašanjem in navodilom in preverili ustreznost vsebine posameznih vprašanj in vprašalnika v celoti.

Končna oblika vprašalnika za strokovne delavce v IO na srednjih šolah je vsebovala 39 vprašanj, in sicer vprašanja zaprtega tipa z enim možnim odgovorom, vprašanja z več možnimi odgovori, filtrska vprašanja, vprašanja z odprtimi odgovori in ocenjevalne lestvice.

Vprašalnik za direktorje šolskih centrov oz. ravnatelje šol je bil krajši, vseboval je 18 vprašanj. Tudi v tem vprašalniku smo uporabili vprašanja zaprtega tipa z enim možnim odgovorom, vprašanja z več možnimi odgovori, filtrska vprašanja, vprašanja z odprtimi odgovori in ocenjevalne lestvice.

2.4 OPREDELITEV RAZISKOVALNIH METOD IN PRISTOPOV

V raziskavi smo kombinirali kvantitativni in kvalitativni raziskovalni pristop. V kvantitativnem delu smo zbrane podatke kvantificirali in jih statistično analizirali. V kvalitativnem delu raziskave smo pridobili podatke v besedni obliki in jih na ta način tudi obdelali. Proučevane pojave smo opisali z deskriptivno metodo in jih dodatno vzročno pojasnjevali.

2.5 OBDELAVA PODATKOV

Podatke, pridobljene z vprašalniki, smo obdelali na nivoju deskriptivne statistike, prikazani so v obliki tabel (z absolutnimi in relativnimi frekvencami) in grafov. Podatke, ki smo jih pridobili v intervjujih, smo analizirali po načelih kvalitativne analize, z opredelitvijo pojmov in iz njih izpeljanih kategorij.

3 REZULTATI EVALVACIJE

3.1 STRUKTURA VPISANIH V IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH V ZADNIH TREH LETIH (od leta 2020 do leta 2023)

Izredno poklicno in strokovno izobraževanje se izvaja (tabela 5) na srednjih šolah (vključno s šolskimi centri in gimnazijami), ki jih je bilo leta 2023 v Sloveniji 178, na posameznih ljudskih univerzah, ki jih je 35 in na zasebnih zavodih, ki izvajajo programe poklicnega in strokovnega izobraževanja in ki jih je 24 po podatkih MVI.

Največ srednjih šol izvaja programe izrednega srednjega strokovnega izobraževanja; in sicer v šolskih letih 2020/21 in 2021/2022 66 srednjih šol v šolskem letu 2022/23 pa ena manj, torej 65 šol. V letu 2023 je dobrih 36 % šol (vključno s šolskimi centri in gimnazijami) izvajalo programe izrednega srednjega strokovnega izobraževanja. Glede na število šol, ki jih izvajajo, sledijo programi izrednega srednjega poklicnega izobraževanja, v povprečju jih je v opazovanih treh šolskih letih izvajalo 55 šol (vključno z gimnazijami, ki izvajajo katerega od srednjih strokovnih programov, npr. vzgojitelj predšolskih otrok), nato sledijo programi izrednega poklicno tehniškega izobraževanja, v povprečju 50 šol in najmanj se izvajajo programi izrednega nižjega poklicnega izobraževanja in poklicni tečaji, ki jih je izvajalo v povprečju 14 šol.

Ljudske univerze v opazovanih treh šolskih letih niso izvajale izrednega nižjega poklicnega izobraževanja, v povprečju malo manj kot polovica vseh ljudskih univerz izvaja programe izrednega srednjega poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja ter poklicno tehniške programe, manj pa jih izvaja poklicne tečaje, v analiziranih letih v povprečju 9.

Podatki v tabeli 5 kažejo, da se odrasli najpogosteje vpisujejo v programe srednjega strokovnega izobraževanja (SSI) (tam so številke najvišje, v preteklih dveh letih med 6300 in 6500 vpisanih, letos nekoliko manj (4787)).

Za odrasle so zanimivi tudi programi srednjega poklicnega izobraževanja (SPI), število vpisanih se giblje med 3571 v letu 2023 in skoraj 5000 v šolskem letu 2021/22.

Če pogledamo programe z največjim številom vpisanih (SSI, SPI IN PTI), največji delež udeležencev zajamejo srednje šole (v vseh primerih več kot 60% populacije, vpisane v programe v posameznem letu, glej graf 1), ljudske univerze pa najmanj. Pod 'drugo' smo uvrstili zasebne institucije, te prevzamejo skoraj tretjino vseh udeležencev (v vseh vrstah programov).

Tabela 5: Vrsta izobraževalnih programov za odrasle po letih, inštitucijah in po številu in deležu vpisanih

Vrsta izobraževalnega programa	Inštitucija	2020/21		2021/22		2022/23	
		Št. inštitucij	Št./ % vključenih	Št. inštitucij	Št./ % vključenih	Št. inštitucij	Št./ % vključenih
NPI	Šola	14	60 (85,71%)	17	56 (61,54%)	13	36 (55,38%)
	LU	/	/	/	/	/	/
	Drugo	3	10 (14,29%)	4	35 (38,46%)	3	29 (44,62%)
	Skupaj	17	70	21	91	16	65
SPI	Šola	54	2860 (61,6%)	56	3032 (61,5%)	55	2280 (63,8%)
	LU	13	311 (6,7%)	14	301 (6,3%)	13	190 (5,3%)
	Drugo	17	1473 (31,7%)	17	1598 (32,4%)	15	1101 (30,8%)
	Skupaj	84	4644	87	4931	83	3571
PTI	Šola	61	1001 (63,4%)	46	959 (64,6%)	44	587 (63,7%)
	LU	15	138 (8,7%)	13	120 (8,1%)	13	65 (7,1%)
	Drugo	22	441 (27,9%)	19	406 (27,3%)	14	269 (29,2%)
	Skupaj	98	1580	78	1485	71	921
SSI	Šola	66	3958 (62,8%)	66	4121 (63,4%)	65	3034 (63,4%)

	LU	14	598 (9,5%)	14	575 (8,8%)	12	405 (8,5%)
	Drugo	19	1750 (27,7%)	19	1809 (27,8%)	19	1348 (28,1%)
	Skupaj	99	6306	99	6505	96	4787
Poklicni tečaj	Šola	15	149	14	167	14	135
	LU	10	180	11	147	8	85
	Drugo	8	375	8	364	8	320
	Skupaj	33	704	33	678	30	540

Vir: MVI

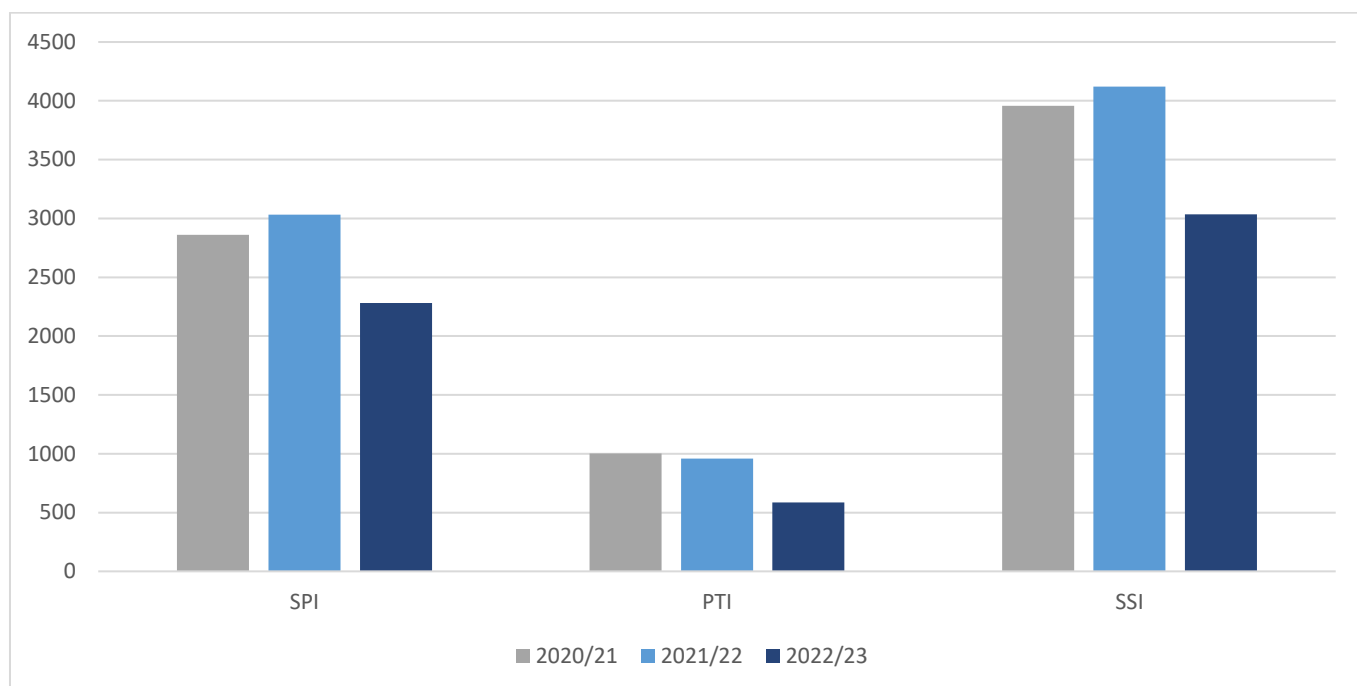
V spodnji tabeli (tabela 6) so zbrani podatki o starosti odraslih ob prvem vpisu v izobraževanje odraslih. Podatki se nanašajo na zadnji dve leti, za kateri obstajajo podatki. Razvidno je, da so najbolj zastopana skupina odrasli stari med 20 in 24 letom starosti.

Tabela 6: Odrasli, prvič vpisani v srednješolsko izobraževanje po starosti in po letih

	2020/21	2021/22
14 let ali manj	1	3
15-19	1.765	2.013
20-24	4.922	5.173
25-29	999	959
30-34	356	323
35-39	327	321
40-44	236	234
45-49	141	131
50-54	41	53
55 let ali več	11	19
Starost - SKUPAJ	8.799	9.229

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Graf 1: Število vpisanih v izobraževalne programe za odrasle (PSI, PTI in SSI) na srednjih šolah po letih

Vir: MVI

Število vpisanih je, kot je razvidno iz grafa 1 v vseh tri vrste programov v letu 2022/23 nekoliko nižje kot v preteklih dveh šolskih letih.

V programe poklicnega in strokovnega izobraževanja je bilo v šolskem letu 2022/2023 vključenih 9.884 odraslih od tega 6.072 na srednjih šolah. Kot kaže tabela 7 je bilo skupaj vseh dijakov vpisanih v poklicno in strokovno izobraževanje v šolskem letu 2022/23 49.951, kar pomeni, da odrasli predstavljajo 16,5 % vseh udeležencev v poklicnem izobraževanju v šolskem letu 2022/23.

Tabela 7: Število vključenih po vrsti izobraževanja in po letih

Vrsta izobraževanja	2020/21	2021/22	2022/23
NPI	1109	1072	1181
SPI	12015	12132	12283
SSI, PTI	34818	35635	36487
Skupaj	47942	48839	49551
Splošno izobraževanje	25912	26575	27511

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Poleg vključenosti odraslih v izobraževanje pa je pomembno pogledati tudi, koliko odraslih šolanje zaključijo. Podatki v spodnji tabeli (tabela 8) se nanašajo na zadnji dve leti, za kateri obstajajo podatki.

Razviden je velik razkorak med številom vpisanih odraslih in številom odraslih, ki izobraževanje zaključijo, kar dodatno kaže na potrebo po svetovalni podpori v izobraževanju odraslih.

Tabela 8: Odrasli, vključeni v srednješolsko izobraževanje in odrasli, ki so zaključili izobraževanje, po vrsti izobraževanja in po letih

		2020/21	2021/22
Vključeni v izobraževanje	Vrsta izobraževanja - SKUPAJ	13.851	14.225
	NPI	70	91
	SPI	4.639	4.923
	SSI	8.577	8.667
	Srednje splošno	565	544
Zaključili izobraževanje	Vrsta izobraževanja - SKUPAJ	2.258	2.148
	NPI	12	14
	SPI	617	632
	SSI	1.359	1.322
	Srednje splošno	270	180

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

3.2 UREJENOST IN IZVAJANJE IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH IN SVETOVALNE DEJAVNOSTI V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH NA ŠOLSKIH CENTRIH/ POKLICNIH IN STROKOVNIH ŠOLAH

V nadaljevanju predstavljamo odgovore strokovnih delavcev (organizatorji/vodje/svetovalci za IO) v IO na srednjih poklicnih in strokovnih šolah in odgovore vodstva (ravnatelji, direktorji) šolskih centrov/srednjih šol na vprašanja o urejenosti in izvajanju IO ter svetovalne dejavnosti za odrasle na njihovih šolah. Odgovori so prikazani ločeno za vsako izmed skupin anketiranih, najprej za organizatorje/vodje/svetovalce za IO, tem sledijo predstavniki vodstva srednjih šol.

Organizatorje/vodje/svetovalce za IO smo podrobneje spraševali o nalogah in opravilih, ki jih najpogosteje opravljajo v okviru svetovalne dejavnosti ter o oblikah, načinih in fazah na katere le-ta poteka. Zanimale so nas tudi ciljne skupine (opredelili smo jih po ReNPIO22-30), katere po njihovem mnenju potrebujejo več poglobljenega dela ter katere primanjkljaje pri identificiranih ciljnih skupinah

v svoji neposredni praksi sploh opažajo. Strokovni delavci so nadalje opredelili oz. opisali še sodelovanje z drugimi inštitucijami, kot je npr. ljudska univerza v lokalnem okolju ali pa sodelovanje s šolsko svetovalno službo. V anketni vprašalnik smo umestili tudi vprašanja o strokovnem spopolnjevanju na področju izvajanja svetovalne dejavnosti v IO (o preteklem izobraževanju in potrebah po dodatni strokovni podpori na obravnavanem področju) ter o morebitnih spremembah, ki bi jih potrebovali v organizaciji svetovalne dejavnosti za odrasle na šoli oz. v šolskem centru kjer so zaposleni.

Direktorje šolskih centrov oz. ravnatelje srednjih poklicnih in strokovnih šol smo spraševali o organizaciji IO na njihovih inštitucijah (npr. o financiranju, zaposlenih kadrih, programih oz. področjih dela, udeležencih izobraževanja) ter jih enako kot strokovne delavce v IO povprašali tudi po morebitnih spremembah, ki bi si jih želeli v organizaciji svetovalne dejavnosti za odrasle.

3.2.1 ODGOVORI ORGANIZATORJEV/VODJI/SVETOVALCEV ZA IO

Izhodišče za opis ključnih nalog v svetovalni dejavnosti v izobraževanju odraslih je bila metodologija, ki smo jo uporabili v projektu Erasmus GOAL (2015-2018) (Dobrovoljc idr., 2017), kjer smo z intervjuji svetovalnih delavcev zaposlenih na vključenih šolah ugotavljali kakšne so ključne naloge posameznega svetovalca ter ali obstajajo razlike med nalogami svetovalnih delavcev v IO na srednjih šolah in nalogami svetovalnih delavcev v ISIO središčih, ki so umeščena na LU.

Sledi sedem tabel (tabela 9 do 16), v vseh so po sklopih (ugotavljanje potreb po IO, načrtovanje in organizacija svetovanja odraslim, podpora izobraževalnemu procesu odraslih, vrednotenje IO, vodenje IO, upravljanje IO, izpeljava izobraževalnega procesa), navedene naloge in opravila v svetovalni dejavnosti IO. Anketiranci so bili zaproseni, da ocenijo pogostost opravljanja posamezne naloge.

Tabela 9: Naloge in opravila v SD v IO – Ugotavljanje potreb po IO

Ugotavljanje potreb po IO – pogostost opravljanja	Nekajkrat tedensko		Nekajkrat mesečno		Nekajkrat letno	
	f	f%	f	f%	f	f%
Ugotavljanje izobraževalnih potreb posameznika.	18	40,0	9	20,0	18	40,0
Ugotavljanje izobraževalnih potreb v regiji, panogi, lokalnem okolju ipd.	2	4,7	2	4,7	39	90,7
Raziskovanje izobraževalnih ali zaposlitvenih ciljev.	1	2,3	9	20,9	33	76,7

Tabela 9 kaže, da naloge v sklopu ugotavljanja potreb po izobraževanju odraslih niso med bolj pogostimi, ki jih opravljajo strokovni delavci v šoli. Večino nalog opravljajo nekajkrat letno. Najbolj pogosto opravilo, ki se izvaja tedensko, je ugotavljanje izobraževalnih potreb posameznika.

Najbolj pogoste naloge, v sklopu načrtovanja in organizacije izobraževanja odraslih ter svetovanja odraslim (tabela 10), ki se izvajajo tedensko, so vezane na izvedbo in organizacijo izobraževanja odraslih ter vodenje dokumentacije o udeležencih. Navedeni dve nalogi sta na tedenski ravni najbolj pogosti nalogi med vsemi nalogami iz sedmih sklopov delovnih področij, ki jih bomo predstavili v nadaljevanju. Med bolj pogostimi so tudi informiranje in svetovanje potencialnim kandidatom za vpis ter načrtovanje izpeljave izobraževanja. Med najmanj pogostimi nalogami pa so sodelovanje pri razvoju in posodabljanju izobraževalnih programov ter pomoč pri pripravi življenjepisa ter ocenjevanje kompetenc (to najpogosteje počnejo na letni ravni).

Tabela 10: Naloge in opravila v SD v IO – Načrtovanje in organizacija izobraževanja/svetovanja odraslim

Načrtovanje in organizacija izobraževanja/svetovanja odraslim – pogostost opravljanja	Nekajkrat tedensko		Nekajkrat mesečno		Nekajkrat letno	
	f	f%	f	f%	f	f%
Sodelovanje pri razvoju in posodabljanju izobraževalnih programov.	2	5,1	3	7,7	34	87,2
Načrtovanje izpeljave svetovanja (urnik srečanj).	16	35,6	14	31,1	15	33,3
Načrtovanje izpeljave izobraževanja (oblikovanje učnih skupin, izvedbeni načrti za učne skupine itd.).	18	41,9	9	20,9	16	37,2
Informiranje, motiviranje in svetovanje potencialnim kandidatom za vpis v izobraževanje ali nadaljevanje izobraževanja.	22	48,9	9	20,0	14	31,1
Prilagajanje orodij za svetovanje v	7	16,7	13	31,0	22	52,4

izobraževanje odraslih različnim ciljnim skupinam.						
Identifikacija in pomoč pri dokumentiranju kompetenc svetovanca (osebna zbirna mapa).	9	21,4	13	31,0	20	47,6
Ocenjevanje kompetenc.	4	9,8	15	36,6	22	53,7
Pomoč udeležencu pri sprejemanju odločitev.	12	27,3	18	40,9	14	31,8
Izdelava osebnega izobraževalnega načrta.	14	31,1	14	31,1	17	37,8
Pomoč pri pisanju življenjepisa.	1	2,5	3	7,5	36	90,0
Pomoč udeležencu pri načrtovanju in organizaciji izobraževanja in učenja.	14	31,1	18	40,0	13	28,9
Sodelovanje pri vpisnih postopkih ter priprava pogodb za udeležence.	18	40,0	11	24,4	16	35,6
Pošiljanje opomnikov za svetovalna srečanja.	10	23,3	12	27,9	21	48,8
Vrednotenje predhodno pridobljenega formalnega ali neformalnega znanja.	13	28,9	14	31,1	18	40,0
Priprava in posredovanje učnih gradiv za delo doma.	10	23,3	11	25,6	22	51,2
Vodenje dokumentacije o udeležencih.	28	62,2	12	26,7	5	11,1
Organizacija izobraževanja odraslih (urniki, zagotavljanje	30	68,2	7	15,9	7	15,9

prostorov in opreme, obveščanje udeležencev, komunikacija učitelj–udeleženci, organizacija PUD, organizacija preverjanja znanja).						

Iz tabele 11 je razbrati, da redkeje izvajajo delavnice za učenje učenja, redko svetujejo pri iskanju zaposlitve in razvoju kariere. Med tedenskimi nalogami prevladujejo naloge s področja podpore izobraževalnemu procesu odraslih, kot so spremljanje napredka v izobraževanju, načrtovanje in organizacija učne podpore udeležencu ali nudenju učne podpore ter svetovanje in mentorstvo pri samostojnem učenju.

Tabela 11: Naloge in opravila v SD v IO – Podpora izobraževalnemu procesu odraslih

Podpora izobraževalnemu procesu odraslih – pogostost opravljanja	Nekajkrat tedensko		Nekajkrat mesečno		Nekajkrat letno	
	f	f%	f	f%	f	f%
Spremljanje napredka v izobraževanju oziroma realizacije osebnega izobraževalnega načrta.	11	24,4	19	42,2	15	33,3
Organizacija oziroma izpeljava spoznavanja dobrih učnih strategij in obvladovanje različnih metod učenja.	3	7,3	15	36,6	23	56,1
Pomoč udeležencu pri načrtovanju in razvoju kariere ter iskanju zaposlitve.	4	10,5	10	26,3	24	63,2
Načrtovanje in organizacija učne podpore udeležencem pri izobraževanju.	11	26,2	20	47,6	11	26,2

Nudnje učne pomoči udeležencem pri izobraževanju.	10	26,3	12	31,6	16	42,1
Podpora udeležencem pri reševanju situacijskih ovir v zvezi z izobraževanjem (npr. pomanjkanje denarja za izobraževanje, težave z varstvom otrok, prevoz iz drugega kraja idr.).	7	17,5	12	30,0	21	52,5
Izvajanje delavnic (npr. računalniško opismenjevanje, učenje učenja itd.).	1	2,9	5	14,3	29	82,9
Svetovanje in mentorstvo udeležencem pri samostojnem učenju ter spodbujanje k samostojnemu učenju.	12	27,9	11	25,6	20	46,5

Na področju vrednotenja kakovosti izobraževanja odraslih, kot kaže tabela 12, ne opravljajo nalog pogosto, največ anketirancev meni, da le-te opravljajo nekajkrat letno.

Tabela 12: Naloge in opravila v SD v IO – Vrednotenje IO

Vrednotenje IO – pogostost opravljanja	Nekajkrat tedensko		Nekajkrat mesečno		Nekajkrat letno	
	f	f%	f	f%	f	f%
Sprotno in končno vrednotenje kakovosti izobraževanja odraslih in svetovalnega dela (vrednotenje dosežkov svetovanja, izobraževanja,	5	12,5	10	25,0	25	62,5

zadovoljstva udeležencev ipd.).						

Večino spodaj navedenih nalog (tabela 13) opravljajo na letni ravni, večina (90 %) jih gre nekajkrat letno na usposabljanja, 88 % jih letno sodeluje pri pripravi in izvedbi strokovnih dogodkov, podobno je s sodelovanjem z drugimi ustanovami pri nudenju pomoči udeležencem. Mesečno pa na primer najpogosteje nudijo strokovno podporo učiteljem.

Tabela 13: Naloge in opravila v SD v IO – Vodenje IO

Vodenje IO – pogostost opravljanja	Nekajkrat tedensko		Nekajkrat mesečno		Nekajkrat letno	
	f	f%	f	f%	f	f%
Izmenjevanje dobre prakse in sodelovanje z drugimi svetovalci v izobraževanju odraslih, supervizija.	2	5,0	8	20,0	30	75,0
Udeležba na strokovnih spopolnjevanjih ter skrb za svoj strokovni razvoj.	1	2,3	3	6,8	40	90,9
Svetovanje in nudenje strokovne podpore učiteljem.	6	13,6	13	29,5	25	56,8
Sodelovanje v razvojnih projektih s področja izobraževanja odraslih na nacionalnem in mednarodnem nivoju.	3	9,1	4	12,1	26	78,8
Spremljanje novosti v IO in širše v izobraževanju ter prenos novega v prakso.	4	9,1	11	25,0	29	65,9

Sodelovanje pri pripravi in izvedbi strokovnih dogodkov.	3	8,8	1	2,9	30	88,2
Načrtovanje in vzpostavitev sodelovanja z drugimi ustanovami pri nujenju različnih oblik podpore udeležencem med izobraževanjem.	2	5,4	3	8,1	32	86,5
Delo s partnerji/sodelovanje z okoljem pri načrtovanju in izvajanju izobraževanja odraslih.	3	7,5	9	22,5	28	70,0
Sodelovanje pri načrtovanju in izpeljavi promocije izobraževanja odraslih v okolju (splošno ozaveščanje okolja o pomenu izobraževanja odraslih in ciljno informiranje določenih ciljnih skupin).	3	7,9	5	13,2	30	78,9
Sodelovanje pri ugotavljanju in zagotavljanju kakovosti IO na šoli.	3	7,0	16	37,2	24	55,8

Med opravili v okviru upravljanja IO (tabela 14) strokovni delavci najpogosteje pripravljajo zahteve za izplačilo honorarjev predavateljem in sezname za izdajo položnic udeležencem, na letni ravni pa jih največ sodeluje pri izbiri sodelavcev.

Tabela 14: Naloge in opravila v SD v IO – Upravljanje IO

Upravljanje IO – pogostost opravljanja	Nekajkrat tedensko		Nekajkrat mesečno		Nekajkrat letno	
	f	f%	f	f%	f	f%
Poslovno in finančno načrtovanje dela in poročanje o delu.	5	11,6	11	25,6	27	62,8
Spremljanje plačil udeležencev formalnega in neformalnega izobraževanja.	9	20,9	21	48,8	13	30,2
Priprava avtorskih in podjemnih pogodb.	5	13,9	11	30,6	20	55,6
Priprava zahtevkov za izplačilo učiteljem in predavateljem.	4	10,3	26	66,7	9	23,1
Priprava seznamov za izdajo položnic.	4	10,3	22	56,4	13	33,3
Sodelovanje z računovodstvom pri izterjavi neplačanih obveznosti udeležencev.	8	18,6	17	39,5	18	41,9
Sodelovanje pri izpeljavi kadrovskih postopkov (izbira učiteljev in drugih sodelavcev).	3	7,3	8	19,5	30	73,2

Pri izpeljavi izobraževalnega procesa večina sodeluje nekajkrat letno, ta naloga ni najbolj pogosta med strokovnimi sodelavci, ki delujejo na področju izobraževanja odraslih na srednjih šolah (tabela 15).

Tabela 15: Naloge in opravila v SD v IO – Izpeljava izobraževalnega procesa

Izpeljava izobraževalnega procesa – pogostost opravljanja	Nekajkrat tedensko		Nekajkrat mesečno		Nekajkrat letno	
	f	f%	f	f%	f	f%
Poučevanje v izobraževanju odraslih.	3	8,1	2	5,4	32	86,5

Na vprašanje, katere oblike svetovalne dejavnosti izvajajo v tem šolskem letu, jih je 40 odgovorilo, da individualne, 18 pa skupinske. 15 jih izvaja kombinirane oblike (torej individualno in skupinsko).

Več kot polovica (17 od 33) tistih, ki so ocenili, v kolikšnem deležu izvajajo individualno obliko, pravi, da jo izvajajo 100 %, 8 jih izvaja individualno obliko med 80 % in 90 %, 4 jo izvajajo v manj kot 50 % (tabela 16).

Tabela 16: Delež izvajanja individualne oblike svetovalne dejavnosti

Individualna oblika	f	f%
10,0	1	3,0
20,0	2	6,1
30,0	1	3,0
60,0	1	3,0
70,0	2	6,1
80,0	4	12,1
90,0	4	12,1
95,0	1	3,0
100,0	17	51,5
Skupaj	33	100,0

Od 18, ki izvajajo skupinsko obliko svetovalne dejavnosti, jo le trije izvajajo 100 %, večina jih izvaja to obliko v nižjem deležu.

Skupinska oblika	f	f%
5,0	1	5,6
10,0	4	22,2
20,0	4	22,2
30,0	2	11,1
40,0	1	5,6
50,0	1	5,6
80,0	1	5,6
90,0	1	5,6
100,0	3	16,7
Skupaj	18	100,0

Individualno obliko izvajajo v povprečju nekaj nad 83 % časa, skupinsko pa v povprečju dobrih 41%. Seštevek je sicer več kot 100 %, ker gre za izračun povprečja za vsako obliko posebej (podatki za posameznike pa so v seštevku 100 %).

Spodnji dve tabeli (tabela 17 in 18) kažeta, da večinoma svetujejo osebno, po telefonu in elektronski oz. navadni pošti. Spletna orodja so manj v uporabi. Povprečna ocena deleža pri osebnem svetovanju je najvišja, najnižja pri svetovanju preko spletnih orodij.

Tabela 17: Načini svetovanja v letu 2022/23

Načini svetovanja	f	f%
Osebno.	41	91,1
Po telefonu.	41	91,1
Po elektronski in navadni pošti.	40	88,9
S spletnimi orodji (npr. spletne učilnice, videokonference, družbena omrežja...)	22	48,9

Tabela 18: Ocena deleža načina svetovanja

Ocena deleža	M
Osebno	45,8
Po telefonu	27,0
Po elektronski in navadni pošti	34,5
S spletnimi orodji (npr. spletne učilnice, videokonference, družbena omrežja...)	17,9

Skoraj vsi vprašani (razvidno iz tabele 19) izvajajo svetovalno dejavnost pred in med izobraževanjem (več kot 91 %), najmanj po izobraževanju (dobra polovica).

Tabela 19: Faze svetovanja v letu 2022/23

Faze	f	f%
Pred izobraževanjem.	41	91,1
Med izobraževanjem.	41	91,1
Po izobraževanju.	25	55,6

Približno polovico časa porabijo za faze svetovanja pred izobraževanjem in med izobraževanjem, najmanj pa po izobraževanju (tabela 20).

Tabela 20: Ocena deleža po fazah svetovanja v letu 2022/23

Ocena deleža	f	Min	Max	M
Pred izobraževanjem	36	20,0	100,0	50,833
Med izobraževanjem	36	10,0	90,0	50,417
Po izobraževanju	24	0	50,0	13,333

Več poglobljenega dela potrebujejo osipniki in odrasli, ki potrebujejo nadaljnje poklicno oz. strokovno izpopolnjevanje, najmanj pa starejši od 65 let in odrasli iz nespodbudnih okolij (tabela 21), V povprečju porabijo tudi več dodatnih ur za mlajše odrasle in za odrasle, ki zgodaj opustijo šolanje oz. za osipnike povprečno število več porabljenih ur je 19,2 % (tabela 22).

Tabela 21: Ciljne skupine (opredeljene po ReNPIO22-30), ki potrebujejo več poglobljenega dela

Ciljne skupine	f	f%
Odrasli z nizko razvitimi temeljnimi zmožnostmi ne glede na zaposlitveni položaj, starost oziroma druge značilnosti.	18	40,0
Odrasli, ki potrebujejo izboljšanje splošne izobraženosti za osebne potrebe in reševanje izzivov skupnosti.	19	42,2
Odrasli, ki potrebujejo nadaljnje poklicno oziroma strokovno izpopolnjevanje ali usposabljanje v skladu s potrebami trga dela.	30	66,7
Mlajši odrasli, ki zgodaj opustijo šolanje in osipniki.	36	80,0
Starejši (65+).	1	2,2
Odrasli, ki imajo omejene možnosti dostopa do družbenih, kulturnih, gospodarskih in izobraževalnih dobrin.	8	17,8

Tabela 22: Število dodatnih ur za ciljne skupine (tedenska raven)

Število dodatnih ur, ki jih porabijo za posamezne skupine na tedenski ravni	f	Min	Max	M
Mlajši odrasli, ki zgodaj opustijo šolanje in osipniki	28	1,0	70,0	19,179

Odrasli, ki potrebujejo izboljšanje splošne izobraženosti za osebne potrebe in reševanje izzivov skupnosti	14	1,0	45,0	12,000
Odrasli, ki potrebujejo nadaljnje poklicno oziroma strokovno izpopolnjevanje ali usposabljanje v skladu s potrebami trga dela	23	,5	35,0	11,283
Odrasli z nizko razvitimi temeljnimi zmožnostmi ne glede na zaposlitveni položaj, starost oziroma druge značilnosti	13	1,0	35,0	8,000
Odrasli, ki imajo omejene možnosti dostopa do družbenih, kulturnih, gospodarskih in izobraževalnih dobrin	8	,0	15,0	4,250
Starejši (65+).	3	,0	,0	,000

Dodatne ure svetovalnega dela, ki jih svetovalci porabijo na tedenski ravni, so v večjem deležu namenjene mlajšim odraslim, ki zgodaj opustijo šolanje in osipnikom ter odraslim, ki potrebujejo izboljšanje splošne izobrazbenosti (tabela 22). Svetovalci so tudi podali opis primanjkljajev, zaradi katerih je potrebno posvetiti več časa za svetovanje tem ciljnim skupinam. Med primanjkljaji, so anketiranci navajali različne oblike učnih težav (pomanjkanje motivacije, potreba po usmerjanju, materialno pomanjkanje, jezikovne ovire) zaradi katerih imajo udeleženci težave z uspešnim zaključevanjem izobraževanja.

Na vprašanje, ali usmerjajo udeležence IO k drugim podpornim inštitucijam, jih je 85 % odgovorilo pritrdilno. V spodnji tabeli (tabela 23) je navedeno, da udeležence največ usmerjajo na Zavod RS za zaposlovanje in na ljudske univerze. Točka VEM je izbrana samo 3x.

Tabela 23: Podporne inštitucije

Inštitucije h katerim se udeležence napotuje	f	f%
Ljudske univerze.	26	74,3
Obrtna/gospodarska zbornica.	14	40,0
Upravna enota.	8	22,9
Kmetijsko svetovalna služba.	6	17,1
Razvojne agencije.	4	11,4
Točka VEM.	3	8,6
Zavod RS za zaposlovanje.	29	82,9
Drugo:	5	14,3

Pod drugo so navedli: CSD-ji, druga srednja šola, ki izvaja program v IO, druge šole, zdravstvene ustanove, ZPIZ. Razlogi, zakaj ne napotujejo drugam pa so npr.: ni potrebe, težave/probleme se rešuje v okviru šole, udeleženci ne izkazujejo želje po sodelovanju z drugimi institucijami.

Dobra polovica (52 %) jih sodeluje z lokalno ljudsko univerzo, ostali ne. Med razlogi zaradi katerih ne sodelujejo pa so navajali, da ni potrebe po sodelovanju oz. da ne vidijo področij na katerih bi lahko sodelovali.

Večina (92 % t.j. 37 od n = 40) vprašanih pa sodeluje s šolsko svetovalno službo na svoji šoli. S šolsko svetovalno službo sodelujejo pogosto tudi tedensko in dnevno, pri različnih temah, ki se nanašajo na vprašanja v povezavi z osipniki. V sodelovanju s šolsko svetovalno službo se dogovarjajo glede usmerjanja dijakov, ki se izpišejo iz rednega programa in prepisejo v IO ter nudenje pomoči pri dokončanju programa in opravljanju poklicne mature v IO, kar potrjujejo tudi najbolj pogoste tedenske naloge, ki jih svetovalci v IO opravljajo, in sicer podpora izobraževalnemu procesu odraslih, kot so

spremljanje napredka v izobraževanju, načrtovanje in organizacija učne podpore udeležencu ali nudenju učne podpore ter svetovanje in mentorstvo pri samostojnem učenju.

Večina (72,5 % od n = 40) se v zadnjih treh letih ni izpopolnjevala za svetovalno dejavnost v IO. 11 vprašanih je navedlo, da so se izpopolnjevali. Udeleževali so se izobraževanj v okviru javnih zavodov, kot sta npr. ACS in CPI, tudi na različnih posvetih, ki jih zavodi organizirajo.

Med razlogi, zakaj se niso izobraževali za svetovalno delo v IO, večinoma navajajo pomanjkanje časa in ponudnikov tovrstnih izobraževanj. Le v enem odgovoru je zaslediti kritiko sistema, in sicer, da so srednje šole izpadle iz Zakona o izobraževanju odraslih in posledično nimajo več normativov in standardov. Izobraževanj in usposabljanj, ki bi bila prilagojena potrebam tistih, ki delujejo v svetovanju v IO, pa po mnenju tega svetovalca oz. svetovalke, ni. Zgolj ugotavljanje, da je izobraževanje odraslih v srednjih šolah zastopljeno, je po njenem/njegovem mnenju premalo.

70 % anketiranih (28 od n = 40) bi potrebovalo več časa za svetovalno dejavnost v IO, in sicer v povprečju 7,2 ur več na teden, kar je skoraj en delovni dan.

Dobrih 60 % vprašanih bi potrebovala dodatno strokovno podporo, ostali ne. V tabeli 24 je navedeno, pri čem bi dodatno podporo potrebovali: največ pri pridobivanju dodatnih znanj za delo na področju svetovanja v IO.

Tabela 24: Področja dodatne podpore

	f	f%
Pri evalvaciji in zagotavljanju kakovosti svetovalne dejavnosti.	10	41,7
Pri načrtovanju in izvajanju svetovalne dejavnosti.	10	41,7
Pri pridobivanju dodatnih znanj za delo na tem področju.	23	95,8
Pri razvoju in uporabi strokovnih gradiv in svetovalnih pripomočkov.	10	41,7

Na vprašanje o tem, kakšne spremembe bi potrebovali v organizaciji svetovalne dejavnosti IO v njihovi instituciji, so nekateri v odgovorih izpostavili predvsem sistemsko raven, tako na ravni ureditve sistemiziranih delovnih mest z jasnimi razmejitvami in opisi nalog (npr. to, da organizator IO obenem opravlja tudi svetovalno delo, se nekaterim zdi neustrezno in izpostavlja potrebo po dodatni svetovalni pomoči), kot na ravni vzpostavitve ustreznega informacijskega sistema (npr. tudi v obliki spletne aplikacije za vodenje kandidatov in njihovega napredka).

3.2.2 POVZETEK REZULTATOV ANKETIRANJA STROKOVNIH DELAVCEV

Večina respondentov (89 % žensk in 11 % moških) je zaposlenih na delovnem mestu organizatorja IO (76 %) in ima več kot desetletno izkušnjo na področju izobraževanja odraslih.

Največ anketirancev je končalo univerzitetno izobrazbo (predbolonjski programi), sledijo pa jim tisti z dokončano izobrazbo na 2. bolonjski stopnji. Večinoma je izobrazba pridobljena na družboslovnem, oz. humanističnem področju, z naravoslovjem in matematiko na drugem mestu.

Pri izvajanju nalog, povezanih z ugotavljanjem potreb po izobraževanju odraslih, načrtovanja in organizacije IO ter svetovanja odraslim, najpogosteje (tedensko) ugotavljajo izobraževalne potrebe posameznikov sledi pa organizacija ter vodenje dokumentacije o udeležencih.

Dodatne ure svetovalnega dela, ki jih svetovalci porabijo na tedenski ravni, so v večjem deležu namenjene mlajšim odraslim, ki zgodaj opustijo šolanje in osipnikom ter odraslim, ki potrebujejo izboljšanje splošne izobraženosti (tabela 20). Svetovalci so tudi podali opis primanjkljajev, zaradi katerih je potrebno posvetiti več časa za svetovanje tem ciljnim skupinam. Med primanjkljaji, so anketiranci navajali različne oblike učnih težav (pomanjkanje motivacije, potreba po usmerjanju, materialno pomanjkanje, jezikovne ovire) zaradi katerih imajo udeleženci težave z uspešnim zaključevanjem izobraževanja. Skoraj vsi anketirani svetovalci izvajajo svetovalno dejavnost pred in med izobraževanjem (več kot 91 %), najmanj po izobraževanju (dobra polovica). Več kot polovica jih izvaja svetovanje v individualni obliki, v manjšem obsegu to dopolnjujejo s skupinsko obliko svetovanja. Pri načinih svetovanja je najpogostejši osebni kontakt (osebno, preko telefona ali preko e-pošte), manj pa se uporabljajo spletna orodja.

Svetovalni delavci, ki so odgovarjali na vprašalnik, sodelujejo s šolsko svetovalno službo pogosto tudi tedensko in dnevno, pri različnih temah, ki se nanašajo na vprašanja v povezavi z osipniki. V sodelovanju s šolsko svetovalno službo se dogovarjajo glede usmerjanja dijakov, ki se izpišejo iz rednega programa in preprišejo v IO ter nudenje pomoči pri dokončanju programa in opravljanju poklicne mature v IO, kar potrjujejo tudi najbolj pogoste tedenske naloge, ki jih svetovalci v IO opravljajo, in sicer podpora izobraževalnemu procesu odraslih, kot so spremljanje napredka v izobraževanju, načrtovanje in organizacija učne podpore udeležencu ali nudenju učne podpore ter svetovanje in mentorstvo pri samostojnem učenju.

Po mnenju svetovalnih delavcev potrebujejo več poglobljenega dela osipniki in odrasli, ki potrebujejo nadaljnje poklicno oz. strokovno izpopolnjevanje, najmanj pa starejši od 65 let in odrasli iz nespodbudnih okolij. V povprečju porabijo tudi več dodatnih ur za mlajše odrasle in za odrasle, ki zgodaj opustijo šolanje oz. za osipnike (tabela 19), povprečno število več porabljenih ur je 19,2 %.

Iz podatkov je razvidno, da večina strokovnih delavcev usmerja udeležence tudi na druge podporne institucije, kot so zavod za zaposlovanje in druge ljudske univerze.

Kljub pomembnosti svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih, se več kot dve tretjini strokovnih delavcev v zadnjih treh letih ni dodatno izpopolnjevalo za to delo. Večina strokovnih delavcev navaja pomanjkanje časa in ponudnikov izobraževanja kot glavne razloge za neudeležbo v izobraževanju, pri

čemer je izpostavljena tudi kritika sistemskega zapostavljanja srednješolskega izobraževanja odraslih in pomanjkanje prilagojenih usposabljanj.

70 % anketiranih strokovnih delavcev bi potrebovalo več časa za svetovalno dejavnost v izobraževanju odraslih, povprečno 7,2 ur na teden, kar je skoraj en delovni dan, in dodatno strokovno podporo za pridobivanje znanj na tem področju.

V odgovorih na vprašanje o potrebnih spremembah v organizaciji svetovalne dejavnosti izobraževanja odraslih, so respondenti izpostavili potrebo po sistemskih spremembah, vključno z jasnejšo ureditvijo delovnih mest in vzpostavitev učinkovitejših informacijskih sistemov.

3.2.3 ODGOVORI DIREKTORJEV ŠOLSKIH CENTROV IN RAVNATELJEV

Izobraževanje odraslih se na srednjih šolah izvaja v različnih organizacijskih oblikah in sicer v okviru posamezne srednje šole, kot del medpodjetniškega izobraževalnega centra - MIC ali kot organizacijska enota v srednji šoli ali šolskem centru. V nadaljevanju prikazujemo odgovore direktorjev šolskih centrov in ravnateljev srednjih šol, v katerih se odražajo posebnosti posameznih organizacijskih oblik.

V spodnji tabeli (tabela 25) vidimo, da dobra polovica ravnateljev/direktorjev pravi, da imajo organizirano IO v okviru srednje šole, 8 jih navaja, da je organizirano v okviru MIC in 5, da je IO organizirano kot organizacijska enota na ravni šole ali šolskega centra.

Tabela 25: Organizacija IO na šoli/ŠC

Organizacija IO na šoli oz. v šolskem centru	f	f%
Organizirano v okviru srednje šole.	15	53,6
Organizirano v okviru medpodjetniškega izobraževalnega centra (MIC).	8	28,6
Kot organizacijsko enoto na ravni šolskega centra/srednje šole.	5	17,9
Skupaj	28	100,0

Na vprašanje, koliko ljudi je zaposlenih v IO po posameznih profilih in kakšen delež časa porabijo za delo na področju IO, je odgovorilo 25 ravnateljev/direktorjev. Dobra polovica jih je navedla, da imajo v inštituciji zaposlenega enega organizatorja IO, skoraj četrtnina pa, da imajo 3. Da nimajo zaposlenega organizatorja za IO, sta navedla dva vprašana. Od tega jih je 7 navedlo, da so organizatorji IO zaposleni za poln delovni čas.

Da je najpomembnejši vir financiranja šolnin samoplačniški, navajajo vsi vprašani ravnatelji/direktorji. Sledi sofinanciranje MVI, projekti in drugi viri šolnin (tabela 26). Podjetja šolnine financirajo redko (glede na odgovore vprašanih ravnateljev/direktorjev).

Tabela 26: Viri iz katerih se financirajo šolnine

Viri financiranja šolnin	f	f%
Šolnine (posamezniki).	28	100,0
Šolnine (drugi viri).	11	39,3
Sofinanciranje MVI.	12	42,9
Projekti.	11	39,3
Sofinanciranje podjetij.	2	7,1

Več kot 35 % je v povprečju po oceni vprašanih (tabela 27) skupaj vseh odraslih, ki so vključeni v pridobitev poklicne izobrazbe, tako prve, kot druge. Podatki tudi kažejo, da je delež mlajših udeležencev v IO relativno velik; in sicer v povprečju 28 %, če seštejemo osipnike in mlajše od 25 let, ki si pridobivajo prvo poklicno izobrazbo.

Tabela 27: Ocena udeležencev IO po ciljnih skupinah

Udeleženci IO po ciljnih skupinah	N	Min	Max	M
Osipniki iz rednega izobraževanja	20	,1	80,0	17,5
Mlajši odrasli (do 25 let), ki želijo pridobiti prvo poklicno ali strokovno izobrazbo	16	,0	30,0	10,6
Odrasli, ki želijo pridobiti prvo poklicno ali strokovno izobrazbo	14	,0	50,0	8,9

Odrasli, ki želijo pridobiti drugo poklicno ali strokovno izobrazbo	14	,0	80,0	15,8
Odrasli, ki želijo pridobiti NPK	10	,0	3,0	,4
Odrasli, ki se vključujejo v neformalne programe usposabljanja	9	,0	70,0	16,7
Odrasli, ki se vključujejo v javnoveljavne programe za odrasle	9	,0	100,0	25,8

Med ciljnimi skupinami, za katere ravnatelji/direktorji menijo (tabela 28), da jim je potrebno nameniti več časa in bolj poglobljeno delo, so v več kot polovici primerov odrasli, ki potrebujejo nadaljnje poklicno oz. strokovno izpopolnjevanje ali usposabljanje v skladu s potrebami trga dela in mlajši odrasli ki zgodaj opustijo šolanje ter osipniki. Starejših odraslih ne zaznavajo kot skupine, za katero bi potrebovali bolj poglobljeno delo in več časa.

Tabela 28: Ciljne skupine, ki potrebujejo več časa in bolj poglobljeno delo

Ciljne skupine, ki potrebujejo več časa in bolj poglobljeno delo	f	f%
Odrasli z nizko razvitimi temeljnimi zmožnostmi ne glede na zaposlitveni položaj, starost oziroma druge značilnosti	7	25,0
Odrasli, ki potrebujejo izboljšanje splošne izobraženosti za osebne	6	21,4

potrebe in reševanje izzivov skupnosti		
Odrasli, ki potrebujejo nadaljnje poklicno oziroma strokovno izpopolnjevanje ali usposabljanje v skladu s potrebami trga dela	16	57,1
Mlajši odrasli, ki zgodaj opustijo šolanje in osipniki	14	50,0
Starejši (65+)	0	0,0
Odrasli, ki imajo omejene možnosti dostopa do družbenih, kulturnih, gospodarskih in izobraževalnih dobrin	2	7,1

Ravnatelji/direktorji ocenjujejo, da je v povprečju med tistimi, ki se izobražujejo v programih IO, 2,5 % tujcev (maksimalni delež, ki ga je navedel 1 ravnatelj, je 15 %).

Poleg formalnih izobraževalnih programov poklicnega in strokovnega izobraževanja, izvajajo šole še druge programe. Kot prikazuje tabela 29, najpogosteje izvajajo opravljanje poklicne mature ali zaključnega izpita (tako je navedlo 15 od 28 ravnateljev), sledijo opravljanje manjkajočih predmetov z izpiti (10), neformalni programi v sodelovanju s podjetji (5). Respondent, ki je izbral 'drugo', ni navedel, kaj bi to bilo. V povprečju pa je največje povprečno število udeležencev (dobrih 93) v neformalnih programih v sodelovanju s podjetji, najmanj pa v povprečju pri splošni maturi (le 2).

Tabela 29: Drugi programi, ki se izvajajo (poleg formalnih)

Drugi programi	f	f %	Min	Max	M
Priprave na preverjanje in potrjevanje NPK	2	7,1	5	30	21,25
Neformalne programe v sodelovanju s podjetji	5	17,9	20	300	93,33

Programe dodatnega usposabljanja z ZRSZ	2	7,1	10	80	36,67
Opravljanje manjkajočih predmetov z izpiti	10	35,7	12	300	63,38
Opravljanje poklicne mature ali zaključnega izpita	15	53,6	2	170	35,50
Splošna matura	4	14,3	0	5	2,00
Drugo:	1	3,6			

V izrednem poklicnem in strokovnem izobraževanju se lahko izvaja skupinski ali individualni organizacijski model (Uradni list, št. 60/22). Od tega je odvisno kakšne bodo prilagoditve organizacije in časovnega poteka izrednega izobraževanja ter postopki priprave in izvedbe izrednega izobraževanja. V naslednjih štirih vprašanjih smo vprašali predstavnike vodstev šol kako organizirajo izobraževalno delo v izrednem izobraževanju ter katere organizacijske modele izrednega izobraževanja izvajajo.

Skupinski organizacijski model izrednega izobraževanja temelji na oblikovanju učne skupine s predvidenim skupnim načinom poteka in trajanja izobraževanja (šolski razredno-predmetni organizacijski model, tečajni organizacijski model ipd.). Med individualne organizacijske modele izrednega izobraževanja sodijo vsi izvedbeni modeli, ki omogočajo, da se posameznik pretežno ali v celoti izobražuje sam, brez sodelovanja v učni skupini.

Slabi dve tretjini (60 %) jih izvaja kombinacijo skupinskih in individualnih organizacijskih modelov, dobra tretjina individualni organizacijski model (35 %) in le eden izvaja samo skupinski organizacijski model.

Tabela 30: Organizacijski modeli IO (formalno izobraževanje)

Organizacijski model IO v formalnih izobraževalnih programih v šolskem letu (22/23)	f	f%
Kombinacija skupinskih in individualnih organizacijskih modelov.	12	60,0
Individualni organizacijski model.	7	35,0
Skupinski organizacijski model.	1	5,0
Skupaj	20	100,0

V nadaljevanju smo tiste, ki izvajajo organizirano izobraževalno delo (13) vprašali, katere oblike izvajajo. Kot je razvidno iz tabele 31, vsi izvajajo praktični pouk, skoraj vsi pa tudi teoretičnega. Pogosta je tudi izvedba individualnih ali skupinskih konzultacij (11 od 13), ostale oblike so redkejše.

Tabela 31: Oblike izvajanja organiziranega izobraževanja

Oblike izvajanja	f
Teoretični pouk.	12
Praktični pouk.	13
Praktično usposabljanje z delom (organizacija in izvedba).	4
Projektno delo.	1
Terensko delo.	1
Skupinske ali individualne konzultacije.	11
Organizirane priprave na izpite oz. na preverjanje in na ocenjevanje znanja.	7
Učno pomoč.	3
Organizirano samostojno učenje.	1

Na vprašanje, kdaj izvajajo organizirano izobraževanje (tabela 32), je večina (12 od 13) odgovorila, da v popoldanskem času med tednom, 5 tudi med vikendi in le trije v dopoldanskem času med tednom. Organizirano izobraževalno delo poteka (tabela 33) v živo pri petih izvajalcih, pri šestih v kombinirani obliki, dva pa sta pod 'drugo' navedla, da v kombinirani in hibridni obliki.

Tabela 32: Čas izvajanja organiziranega izobraževanja

Čas izvajanja organiziranega izobraževanja	N
V dopoldanskem času med tednom.	3
V popoldanskem času med tednom.	12
Med vikendom.	5
Drugo:	1
Skupaj	13

Tabela 33: Način izvajanja organiziranega izobraževanja

Način izvajanja organiziranega izobraževalnega dela	f
V živo.	5
V kombinirani obliki (nekaj v živo, nekaj na daljavo).	6
Drugo:	2
Skupaj	13

Ravnatelje/direktorje smo vprašali še po potrebnih spremembah v organizaciji svetovalne dejavnosti v IO na njihovi šoli oziroma v šolskem centru. Večina meni, da spremembe trenutno niso potrebne, en respondent pa je mnenja, da bi bilo nujno sistemsko urediti možnost, da srednje šole vzpostavijo svetovalno dejavnost za IO v obliki sistemiziranega delovnega mesta.

3.2.4 POVZETEK REZULTATOV ANKETIRANJA RAVNATELJEV IN DIREKTORJEV

Mnenja ravnateljev srednjih šol in direktorjev srednješolskih centrov kažejo, da večina ustanov organizira izobraževanje odraslih v okviru šol ali medpodjetniških izobraževalnih centrov (MIC).

Več kot polovica teh ustanov ima zaposlenega vsaj enega organizatorja izobraževanja odraslih, za polni delovni čas.

Glavni vir financiranja šolnin teh programov je samoplačniški, čemur sledijo sofinanciranje iz ministrstva, projektna sredstva in drugi viri. Najredkeje se šolnine financirajo s strani podjetij.

V IO na šolah prevladujejo odrasli udeleženci, ki pridobivajo svojo prvo poklicno izobrazbo ali pa menjajo poklicno izobrazbo, sledijo jim osipniki in tisti, ki se udeležujejo neformalnih programov usposabljanja. Podatki tudi kažejo, da je po starostnih skupinah delež mlajših udeležencev v IO relativno velik; in sicer 37 %, če seštejemo osipnike in mlajše od 25 let, ki si pridobivajo prvo poklicno izobrazbo.

Prav tako so mlajši odrasli, ki zgodaj opustijo šolanje med glavnimi ciljnimi skupinami, ki potrebujejo intenzivnejše svetovanje in podporo. Poleg njih, več podpore in svetovanja potrebujejo tudi izpostavljeni odrasli, ki iščejo nadaljnje poklicno ali strokovno izpopolnjevanje.

Poleg formalnih programov izobraževanja se na šolah za odrasle najpogosteje izvajajo programi za opravljanje poklicne mature ali zaključnega izpita, sledijo pa še opravljanje manjkajočih predmetov z izpiti in neformalni programi v sodelovanju s podjetji.

Večina šol izvaja kombinirane oblike organizacijskih modelov izobraževanja, z raznolikimi pristopi glede na čas in način izvajanja. Organizirano izobraževanje poteka večinoma popoldan, nekatere ustanove pa imajo organizirano izobraževanje tudi za vikend.

Organizirano izobraževanje se izvaja v različnih oblikah. Največkrat v kombinirani ali hibridni obliki, ki ji sledi izobraževanje v živo. To izkazuje prilagodljivost izobraževalnih ustanov pri zadovoljevanju potreb različnih skupin odraslih udeležencev.

Glede na izražene potrebe po spremembah v organizaciji svetovalne dejavnosti je izpostavljena predvsem potreba po sistemski ureditvi, kar bi vključevalo vzpostavitev sistemiziranih delovnih mest za IO na srednjih šolah ter s tem tudi ureditev za svetovalno dejavnost, s čimer bi se izboljšala podpora in učinkovitost izobraževanja odraslih.

4 SKLEPNE UGOTOVITVE IN SPOROČILA EVALVACIJE

Evalvacija je pokazala, da je bilo v šolskem letu 2022/2023 v programe poklicnega in strokovnega izobraževanja vključenih 9.884 odraslih, od tega 6.072 na srednjih šolah (CEUVIZ). Ta skupina predstavlja 16,5 % celotne populacije, vključene v poklicno in strokovno izobraževanje v tem obdobju, kar je pomemben delež populacije, ki se izobražuje in mu je potrebno zagotoviti kakovostno in strokovno podporo v procesu izobraževanja.

Skladno z ReNPIO22-30 (Državni zbor RS 2022) višje izobrazbene ravni pomembno prispevajo k razvoju posameznika na različnih področjih, kar med drugim vključuje doseganje delovnih, osebnih in družbenih ciljev ter spodbujanje večje aktivnosti v kontekstu vseživljenjskega učenja. Vloga formalnega izobraževanja torej presega zgolj pridobivanje znanja, saj ustvarja temelje za izboljšanje zaposljivosti in splošno družbeno blaginjo posameznika. Povezava med izobrazbo in kariernim uspehom je še posebej pomembna v dinamičnem in konkurenčnem globalnem gospodarstvu, zato je razumljivo, da je eden izmed temeljnih izobraževalnih ciljev, ki so ga postavile države članice Evropske unije zagotavljanje vključujočega in enakopravnega dostopa do različnih izobraževalnih in učnih priložnosti za vse državljane. Ta pristop ne samo da spodbuja osebni in profesionalni razvoj, ampak tudi krepi celotno družbeno in gospodarsko strukturo. V skladu s tem je vključevanje v programe formalnega izobraževanja, kot je omenjeno v ReNPIO22-30, ključno za uresničevanje ideje vseživljenjskega učenja.

Strateško urejanje svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih na srednjih šolah je nepogrešljivo pri krepitvi učinkovitosti in ciljne usmerjenosti izobraževanja odraslih za pridobitev formalne izobrazbe in druga nadaljnja usposabljanja, ki se izvajajo na srednjih šolah. To potrjujejo tudi rezultati projekta GOAL (Dobrovoljc idr., 2017), v okviru katerega je bila izvedena temeljita analiza učinkov svetovanja za odrasle. Izstopajoča ugotovitev spremljanja, da imajo informacije in podpora vpliv na izobraževalni uspeh odraslih. Udeleženci svetovanja so poudarili, kako je dostop do pravočasnih in relevantnih informacij bistveno prispeval k njihovem razumevanju lastnih izobraževalnih ciljev in jim omogočil boljše odločanje o nadaljevanju izobraževanja. To kaže na pomembnost vloge svetovanja kot ključnega dejavnika pri zagotavljanju kakovostnega izobraževanja odraslih.

Pri pripravi tega poročila smo upoštevali tudi, da je v skladu z ZIO-1 (2018) in Smernicami za izvajanje svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih, ki se izvaja kot javna služba (2020), vzpostavljena svetovalna dejavnost v IO, ki se izvaja kot javna služba v mreži 35 LU od leta 2021 naprej.

V nadaljevanju predstavljamo nekaj ključnih vidikov in izzivov, ki jih je razkrila evalvacija ter podajamo predloge za boljšo umeščenost svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih na srednjih šolah v celovit sistem svetovanja v izobraževanju.

4.1 UMEŠČENOST SVETOVALNE DEJAVNOSTI V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH NA SREDNJIH ŠOLAH

Zakon o izobraževanju odraslih-ZIO-1 (2018) opredeljuje načela in cilje javnega interesa na področju izobraževanja odraslih, med katerimi izstopa vseživljenjskost izobraževanja in učenja. Dva ključna cilja, povezana s poklicnim izobraževanjem in razvojem poklicne kariere, vključujeta pridobivanje splošnih

in poklicnih zmožnosti za osebnostno rast ter zmanjšanje deleža prebivalstva brez osnovne ali poklicne izobrazbe. Vendar poklicno izobraževanje samo po sebi ni neposredno umeščeno v kontekst novega zakona o izobraževanju odraslih in s tem po tem zakonu tudi ni del javnega interesa na tem področju.

Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju - ZPSI-1 sicer ureja programe za osebe, ki niso več redni udeleženci izobraževanja, a ne celostno in aktualno glede na potrebe današnjega časa. Trenutna ureditev združuje npr. tudi zelo raznolike skupine udeležencev, od mlajših brez delovnih izkušenj do odraslih z bogatimi delovnimi in življenjskimi izkušnjami, v praksi pa prihaja do različnega obsega vključevanja teh skupin v izobraževanje odraslih v srednjih šolah ter s tem tudi do potrebe po različnih prilagajanjih izvedbe izobraževalnega procesa in tudi različnega zagotavljanja svetovalne podpore. Ta dinamika nakazuje na potrebo po nadaljnjem raziskovanju in prilagajanju zakonodaje, da bi se bolje odzvali na različne potrebe udeležencev v poklicnem izobraževanju odraslih.

Tudi iz rezultatov evalvacijske raziskave, ki smo jo opravili v letu 2023, izhaja, da se nakazuje razlika med svetovalno dejavnostjo v IO na srednjih šolah in svetovalno dejavnostjo v IO kot javno službo na 35 LU, predvsem v nalogah, ki jih svetovalci v šolah opravljajo ter tudi v primarnih ciljnih skupinah in njihovih potrebah. Med strokovnimi delavci in ravnatelji oziroma direktorji šolskih centrov, kot kaže analiza, obstaja konsenz o nujnosti sistemskih reform. Po mnenju anketirancev bi te morale obsegati umestitev delovnih mest svetovalcev za področje izobraževanja odraslih tudi v srednješolskem izobraževanju ter implementacijo bolj učinkovitih informacijskih sistemov, kar bi imelo za posledico izboljšano podporo in povečanje učinkovitosti v procesu izobraževanja odraslih.

V skladu s stališči nekaterih ravnateljev, srednje šole trenutno ne posedujejo kapacitet za vzpostavitev svetovalne službe v kontekstu izobraževanja odraslih. Ta problematika je tesno povezana z odnosom vodstva do omenjenega področja in z zagotavljanjem ustreznih finančnih virov za to področje. Prioritetna naloga bi morala biti regulacija delovnih mesta za izobraževanje odraslih znotraj srednjih šol in s tem tudi ureditev svetovalne dejavnosti. Dodatno je imperativno vzpostaviti sistemiziran in finančno podprt pristop k vodenju in organizaciji izobraževanja odraslih v srednjih šolah, ki bi moral biti formalno prepoznan kot javna služba.

Predlogi:

Zagotovitev rednega financiranja IO na srednjih šolah ter umestitev le tega v področne zakonodaje z upoštevanjem specifik različnih ciljnih skupin: izobraževanje odraslih v formalnih programih poklicnega in strokovnega izobraževanja je specifično po svoji umeščenosti v Zakon s področja poklicnega in strokovnega izobraževanja (ZPSI-1) in se razlikuje od opredelitve izobraževanja odraslih, kot to ureja ZIO-1. Eden od pristojnih zakonov bi moral celostno urediti področje izrednega poklicnega in strokovnega izobraževanja in pri tem upoštevati specifik ciljnih skupin, ki se vključujejo v izredno poklicno izobraževanje, v evalvaciji v letu 2023 sta bili izpostavljeni dve, in sicer osipniki iz rednega poklicnega in strokovnega izobraževanja ter odrasle osebe, ki se vračajo v poklicno izobraževanje.

Zakonodajno je potrebno opredeliti tako sistem javnega financiranja izrednega poklicnega izobraževanja preko letno določenih prioritet na nacionalni ravni, kot tudi vloge in naloge strokovnih delavcev na tem področju. Ker se IO trenutno izvaja na šolah v različnih organizacijskih modelih, je potrebno le to prav tako upoštevati pri oblikovanju zakonodajnih rešitev.

Vzpostavitev celostnega svetovalnega sistema: Glede na to, da trenutna zakonodaja ločuje poklicno in strokovno izobraževanje od izobraževanja odraslih, ki je opredeljeno v ZIO-1 (2018), bi bilo potrebno vzpostaviti sistem, ki omogoča boljšo povezanost in pretok informacij med tema dvema področjema. Ta sistem bi moral vključevati svetovalne storitve, ki aktivno podpirajo prehode med različnimi oblikami izobraževanja in kariernimi potmi, ter nudijo usmerjanje in podporo pri izbiri ustreznih izobraževalnih in poklicnih poti glede na posameznikove specifične potrebe in okoliščine.

4.2 STATUS STROKOVNIH DELAVCEV NA PODROČJU IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Poleg tega, da Zakon o izobraževanju odraslih (ZIO-1 2018) določa javni interes na področju izobraževanja odraslih, vključno z izobraževalnimi programi za odrasle in dejavnostmi na tem področju, določa tudi strokovne kadre za ta področja.

V 26. členu ZIO-1 (2018) določa strokovne delavce v dejavnostih. Posebej opredeljuje, da so strokovni delavci, ki izvajajo svetovalno dejavnost kot javno službo lahko svetovalni delavci v izobraževanju odraslih, organizatorji izobraževanja odraslih in drugi strokovni delavci. Strokovni delavci v dejavnostih morajo:

- izpolnjevati splošne pogoje, ki so določeni v 19. členu: obvladati slovenski knjižni jezik, imeti izobrazbo, pridobljeno po študijskih programih za pridobitev izobrazbe druge stopnje oziroma raven izobrazbe, pridobljeno po študijskih programih, ki v skladu z zakonom, ki ureja visoko šolstvo, ustreza izobrazbi druge stopnje, imeti pedagoško-andragoško izobrazbo v skladu z zakonom, ki ureja organizacijo in financiranje vzgoje in izobraževanja in imeti opravljen strokovni izpit s področja vzgoje in izobraževanja;
- imeti izobrazbo za strokovne delavce v svetovalni dejavnosti, ki se izvaja kot javna služba, ki jo določi minister.

Pri tem prihaja do razlike, ko je določena vrsta izobrazbe za svetovalnega delavca in vrsta izobrazbe za organizatorja izobraževanja. Na MVI so se v letu 2022 odločili, da je minister določil vrsto izobrazbe za svetovalnega delavca, ki izvaja svetovalno dejavnost kot javno službo v okviru vseh pravilnikov, ki določajo vrsto izobrazbe za strokovne delavce v javnoveljavnih programih izobraževanja odraslih in v programu Projektno učenje za mlajše odrasle. V vseh pravilnikih je v enem členu zapisano enako in sicer (Uradni list, št.92/2022):

Svetovalni delavec v izobraževanju odraslih je lahko, kdor je končal:

- univerzitetni študijski program defektologije, pedagogike, psihologije, socialnega dela, socialne pedagogike, specialne in rehabilitacijske pedagogike, organizacije in managementa sistemov (kadrovsko-izobraževalna smer), sociologije (kadrovska smer), sociologije (kadrovsko organizacijska smer) ali sociologije (kadrovsko menedžerska smer) ali
- magistrski študijski program druge stopnje psihologija, pedagogika, andragogika, socialno delo, socialno delo z družino, socialno vključevanje in pravičnost na področju hendikepa, etničnosti in spola, duševno zdravje v skupnosti, socialna pedagogika, specialna in rehabilitacijska pedagogika, supervizija, osebno in organizacijsko svetovanje, inkluzivna pedagogika, inkluzija v vzgoji in izobraževanju, organizacija in management kadrovskih in izobraževalnih sistemov, sociologija

(smer upravljanje človeških virov in znanja), sociologija (smer upravljanje organizacij, človeških virov in znanja), sociologija (menedžment človeških virov, znanja in organizacij) ali management, organizacija in človeški viri.

Medtem ko je vrsta izobrazbe organizatorja izobraževanja opredeljena tako:

Organizator izobraževanja odraslih je lahko, kdor je končal:

- univerzitetni študijski program,
- študijski program za pridobitev specializacije po visokošolskem strokovnem študijskem programu,
- magistrski študijski program druge stopnje ali
- enoviti magistrski študijski program druge stopnje.

Način financiranja kadrov, ki delajo v javni službi IO pa določa Pravilnik o standardih in normativih za financiranje in izvajanje javne službe na področju izobraževanja odraslih (Uradni list RS, št. 180/2020). Med drugim podrobno določa obseg svetovalne dejavnosti kot javne službe, vključno s številom strokovnih delavcev, ki izvajajo to dejavnost pri posameznem izvajalcu, ter načinom določanja stroškov dela za organizatorje izobraževanja odraslih v okviru OŠ za odrasle.

V nasprotju s tem pa poklicno in strokovno izobraževanje odraslih ni zajeto v ZIO-1 in tako na srednjih poklicnih šolah strokovni kadri, npr. organizator izobraževanja, niso omenjeni. Ta profil je na deklarativni ravni omenjen le v Zakonu o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI), nekatere naloge strokovnih kadrov v izrednem srednješolskem izobraževanju pa so opredeljene v Navodilih o prilagajanju izrednega srednješolskega izobraževanja (Uradni list RS, št. 60/2022). Ugotavljamo pa, da svetovalnega dela ali strokovnih kadrov, ki bi opravljali to delo v izrednem srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju, področna zakonodaja ne omenja.

Rezultati empirične raziskave v letu 2023 te ugotovitve podpirajo, saj kažejo, da tako strokovni delavci kot ravnatelji oziroma direktorji šolskih centrov izpostavljajo potrebo po sistemskih spremembah, ki bi definirale status strokovnih delavcev z bolj jasno opredelitvijo delovnih mest v IO v srednjih šolah in statusom svetovalcev v njihovih izobraževalnih ustanovah.

Predlogi:

Zakonska opredelitev strokovnih kadrov: Prvi korak vključuje jasno opredelitev statusa strokovnih kadrov, ki delujejo v poklicnem izobraževanju odraslih na srednjih šolah v ustrezni zakonodaji.

Določitev normativov delovnih mest: Pomembno je razviti in implementirati normative, ki bi jasno določali kriterije in zahteve za delovna mesta organizatorjev izobraževanja odraslih in svetovalnih delavcev v izobraževanju odraslih na srednjih šolah, glede na organizacijsko obliko, ki bi jo šola vpeljala. Ti normativi bi morali vključevati opredelitve delovnih nalog, kompetenc, kvalifikacij, obseg dela in drugih značilnosti, pa tudi način financiranj.

Umestitev v sistem strokovnega spopolnjevanja v vzgoji in izobraževanju z upoštevanjem specifičnih nalog in ciljnih skupin, s katerimi svetovalni delavci v IO na srednjih šolah delajo: Strokovni kader na področju svetovanja v izobraževanju odraslih bi moral biti upoštevan v sistemu strokovnega spopolnjevanja na način, da se upošteva specifične vsebine dela, kot so npr. že upoštewane za

svetovalne delavce v IO v javni službi na 35 LU. To in tudi sicer zagotavljanje stalne strokovne podpore svetovalcem v IO na srednjih šolah, zahteva tudi določitev javnega zavoda, ki bo odgovoren za spremljanje tega področja.

4.3 UPOŠTEVANJE POSEBNOSTI SVETOVALNEGA DELA V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH NA SREDNJIH ŠOLAH

Vsaka od svetovalnih dejavnosti ima svoje specifične, kot so ciljne skupine, vsebina svetovanja, različni izvajalci ter strokovni kadri. Pri analizi del in nalog, ki jih opravljajo svetovalni delavci v izobraževanju odraslih na srednjih šolah smo iskali sinergije, podobnosti z vsebinami, ki jih določajo Smernice (ACS, 2020), hkrati pa želimo izpostaviti specifične, posebnosti, ki jih bo potrebno upoštevati pri oblikovanju usmeritev za delo v izobraževanju odraslih na srednjih šolah.

V kontekstu svetovalnega dela v izobraževanju odraslih na srednjih šolah je iz rezultatov evalvacije mogoče ugotoviti, da so glavne ciljne skupine predvsem mlajši odrasli, ki so zgodaj prekinili šolanje, in tisti, ki iščejo nadaljnje poklicno ali strokovno izpopolnjevanje. Ravnatelji in organizatorji izobraževanja izpostavljajo, da večina udeležencev obiskuje javnoveljavne programe, za njimi pa so uvrščeni tisti, ki so prekinili šolanje in opravijo to, kar jim še manjka ter za njimi udeleženci neformalnih usposabljanj.

Posebej izrazite so potrebe po intenzivnem svetovanju in podpori pri mlajših odraslih, ki so prekinili šolanje, in pri osipnikih, ki skupaj predstavljajo okoli 80 % vseh, ki potrebujejo poglobljeno svetovalno delo (na srednjih šolah se npr. povečuje tudi število vključenih priseljencev v IO, ki prav tako potrebujejo dodatno svetovalno podporo; pričakujemo, da bo v prihodnosti teh udeležencev še več). Pomembno je poudariti, da pri svetovanju ciljnim skupinam obstajajo specifične zahteve, kot so pomanjkanje motivacije, učne težave, materialna stiska, jezikovne ovire in slaba digitalna pismenost. Te okoliščine zahtevajo več časa in prilagojen pristop pri svetovanju. Tako se izkazuje potreba po razvoju učinkovitih praks v svetovalnem delu, ki bi upoštevale specifične potrebe in izzive različnih ciljnih skupin v izobraževanju odraslih na srednjih šolah. Pri tem naj se upošteva tudi delovanje šolske svetovalne službe na šoli in poišče sinergije dela obeh. To je še posebej smiselno v primeru ciljne skupine mlajših odraslih.

Predlogi:

Razvoj strokovnih podlag za svetovalno delo v IO: Svetovanje v izobraževanju odraslih na srednjih šolah mora biti utemeljeno na strokovnih podlagah, po zgledu tistih za šolsko svetovalno službo v osnovnih in srednjih šolah ter v izobraževanju odraslih kot javni službi na 35 LU. Opredelijo naj se različni organizacijski modeli umeščenosti svetovalne dejavnosti, ki upoštevajo obseg IO na posamezni srednji šoli (razlike po številu udeležencev so po podatkih v letu 2023 velike), način organizacije IO in število zaposlenih kadrov v IO na posamezni srednjih šolah in druge kriterije, pomembne (specifične) za posamezno srednjo šolo.

Primer dobre prakse v izbrani evropski državi: ena od podlag pri opredeljevanju umeščanja svetovalne dejavnosti v IO na srednjih šolah naj bo vsaj en primer dobre prakse v izbrani evropski državi, ki ima to področje dobro razvito (na primer Finska).

Oblikovanje smernic za izvajanje svetovalne dejavnosti IO: Potrebno je razviti jasne in konkretne smernice za izvajanje svetovalne dejavnosti za odrasle na srednjih šolah, ki bodo vključevale metode in pristope, ki bodo upoštevale specifične ciljne skupine in organizacijskih oblik izvajanja izobraževanja odraslih na srednjih šolah.

Razvoj svetovalnega dela v IO kot enotne stroke: Svetovalno delo v izobraževanju odraslih bi se moralo razvijati kot enotna stroka, neodvisno od institucionalne oblike izvajanja. To zahteva koherenten razvoj strokovnih standardov, usposabljanj in praks, ki zagotavljajo kakovost in učinkovitost svetovalnega dela v različnih izobraževalnih kontekstih.

Spodbujanje medsebojnega sodelovanja: Sodelovanje med različnimi svetovalnimi službami v izobraževanju mora postati vidik kakovosti. To pomeni vzpostavitvev ali povezovanje obstoječih platform za izmenjavo znanj, izkušenj in dobrih praks med svetovalci na različnih stopnjah in vrstah izobraževanja.

4.4 ZAGOTAVLJANJE KAKOVOSTI DEJAVNOSTI

V skladu z ZIO-1 (2018, 67. in 68. člen) in s Smernicami (ACS, 2020) svetovalci kot izvajalci javne službe IO na 35 LU skrbijo tudi za presojanje in razvijanje kakovosti izvajanja svetovalne dejavnosti s sprotnim spremljanjem in samoevalvacijo ter sodelovanjem v zunanjih evalvacijah.

Iz odgovorov strokovnih delavcev na srednjih šolah pa je razvidno, da zgolj manjši delež strokovnih delavcev izvaja sprotno in končno vrednotenje kakovosti tako izobraževalnega procesa kot svetovalnega dela. Poleg navajajo, da je le manjši del njihovih delovnih obveznosti namenjen ugotavljanju in zagotavljanju kakovosti.

Ta trend morda odraža strukturne ali organizacijske omejitve, ki vplivajo na vrednotenje kakovosti IO v srednješolskem izobraževanju. Pridobljeni odgovori kažejo tudi na raznolikost pristopov in prioritete med strokovnimi delavci. Nekateri posvetijo velik del časa ugotavljanju in zagotavljanju kakovosti ter sprotnemu in končnemu vrednotenju, drugi se s tem področjem ukvarjajo v manjši meri. Poleg tega skoraj polovica respondentov izraža potrebo po dodatni podpori pri evalvaciji in zagotavljanju kakovosti svojega dela.

Predlogi:

Vzpostavitev stalnega sistema ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti: Vzpostavitev stalnega sistema ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti, kot je določena z zakonodajo (ZOFVI in Zakon o PSI), bi omogočala sprotno spremljanje in izboljšanje kakovosti tudi svetovalnih dejavnosti v IO na srednjih šolah. Sistem bi moral vključevati redne povratne informacije od udeležencev, samoevalvacijo strokovnjakov in občasne zunanje (kolegialne) presoje ali evalvacije. S tem bi se zagotovilo, da bi se kakovost svetovalnih dejavnosti v IO na srednjih šolah nenehno izboljševala. Umeščanje ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti svetovalne dejavnosti naj bo del celovitega opredeljevanja področja sistema ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti (krajše UZK) na področju srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja, ki mora biti logično umeščen tudi v nacionalni okvir kakovosti VIZ. Poiskati je potrebno možnosti, kako se povezati z že obstoječimi sistemi kakovosti oz. poiskati stične točke z že obstoječimi sistemi (ne le organizacijske, kot je npr. komisija za kakovost, ampak tudi vsebinske – poenotenje

procesa UZK s samoevalvacijo ter področij/standardov/kazalnikov kakovosti). Če pa to ni možno, pa razmišljati o vzpostavitvi novega, nadrednega sistema kakovosti srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja, ki bi naslovil vse omenjene podsisteme. Smiselno bi bilo, da na šoli obstaja en interni sistem kakovosti in ena komisija za kakovost, tako za izobraževanje dijakov kot za izobraževanje odraslih kot tudi za svetovanje odraslim. Če pa je šoli lažje, da ima dva ali več različnih sistemov, pa ji moramo to dopustiti, dokler na nacionalni ravni ne najdemo načina, kako vse to združiti in povezati. Torej, zakonodajo in nacionalni okvir kakovosti srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja je treba zastaviti dovolj na široko, da se šoli olajša vzpostavitev in delovanje sistema kakovosti, da šol ne bi ovirali. V povezavi s tem je potrebno preučiti možnosti nadgraditve sistema zagotavljanja kakovosti svetovalne dejavnosti v IO v srednjih šolah na modelu zagotavljanja kakovosti svetovalne dejavnosti v IO kot javne službe na 35 LU ter določiti nacionalni javni zavod, ki bo skrbel za vzpostavitev in nadgradnjo zagotavljanja kakovosti svetovalne dejavnosti v IO na srednjih šolah.

Izobraževanje in podpora za strokovne delavce: Skoraj polovica respondentov izraža potrebo po dodatni podpori pri evalvaciji in zagotavljanju kakovosti, zato je razvoj posebnih usposabljanj za strokovne delavce na področju IO ključnega pomena. Strokovni delavci bi prek teh usposabljanj pridobili potrebno znanje in veščine za izvedbo učinkovitih samoevalvacij in sodelovanje v zunanjih evalvacijah. Kot že zapisano to zahteva tudi določitev nacionalnega javnega zavoda, ki bo odgovoren za spremljanje strokovnega razvoja ter same dejavnosti svetovanja in organizacijo in izvajanje usposabljanja.

Imenovanje svetovalca IO v komisijo za kakovost: Priporočamo, da se na podlagi predloga ravnatelja ali direktorja šole v komisijo za kakovost, ki je odgovorna za načrtovanje, usklajevanje, presojanje in razvijanje kakovosti znotraj izobraževalne institucije, imenuje vsaj en svetovalec za izobraževanje odraslih. Ta korak zagotavlja, da so potrebe in perspektive izobraževanja odraslih ustrezno zastopane in integrirane v procese zagotavljanja kakovosti.

5 LITERATURA IN VIRI

Beltram, P., Drofenik, O. in Možina, E. (2010). Analiza uresničevanja Resolucije o nacionalnem programu izobraževanja odraslih (ReNPIO) 2005-2008 in Izhodišča za oblikovanje Resolucije o nacionalnem programu izobraževanja odraslih (ReNPIO) 2010-2013. Ljubljana: Andragoški center Republike Slovenije. Dostopno na: <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-ZQETXADV/35d516b5-e39e-410d-9ed3-31b31f52b652/PDF> (pridobljeno 29. 1. 2024).

Dobrovoljc, A., Kunčič Krapež, B., Perme, E., Vilič Klenovšek, T., Višekruna, T., (2017). Svetovanje odraslim v izobraževanju, Erasmus+ KA3 Projekt GOAL, predstavitev in povzetek rezultatov, ACS. Dostopno na: [Svetovanje odraslim v izobraževanju, Erasmus+ KA3 projekt GOAL : predstavitev in povzetek rezultatov | Andragoški center Republike Slovenije \(acs.si\) \(pridobljeno 10. 1. 2024\)](#) Državni zbor RS (2004). Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji do leta 2010 (ReNPIO 2004-2010). Dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO34> (pridobljeno 23. 1. 2024).

Državni zbor RS (2013). Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji za obdobje 2013-2020 (ReNPIO 2004-2010). Dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO97> (pridobljeno 23. 1. 2024).

Državni zbor RS (2022). Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji za obdobje 2023-2030 (ReNPIO 2004-2010). Dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO138> (pridobljeno 23. 1. 2024).

Evidenca zavodov in programov. Dostopno na: <https://paka3.mss.edus.si/registriweb/Seznam2.aspx?Seznam=3010>

Mikulec, B. (2023). Od projektnege k sistemskemu urejanju izobraževanja odraslih. Ljubljana: Sodobna pedagogika, 74, št. 4, str. 160-179. Dostopno na: <https://www.sodobna-pedagogika.net/arhiv/nalozi-clanek/?id=2276> (pridobljeno 22. 1. 2024).

Navodila o prilagajanju izrednega srednješolskega izobraževanja (60/2022).

Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje izobraževalnih programov in vzgojnega programa na področju srednjega šolstva (Uradni list RS, št. 62/10, 99/10, 47/17, 30/18, 16/21, 178/21 in 74/23).

Pravilnik o standardih in normativih za financiranje in izvajanje javne službe na področju izobraževanja odraslih (Ur. l. 180/2020).

Pravilnik o izobrazbi strokovnih delavcev v izobraževalnem programu za odrasle Projektno učenje za mlajše odrasle (Ur. l. 92/2022).

Programske smernice: svetovalna služba v osnovni šoli (Kurikularna komisija za svetovalno delo in oddelčno skupnost, 1999)

Smernice za izvajanje svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih, ki se izvaja kot javna služba. Dostopno na: <https://www.acs.si/digitalna-bralnica/smernice-za-izvajanje-svetovalne-dejavnosti-v-izobrazevanju-odraslih-ki-se-izvaja-kot-javna-sluzba/> (pridobljeno 10. 1. 2024)

Urad za razvoj in kakovost izobraževanja (2023). Živahna razprava o izzivih poklicnega in strokovnega izobraževanja. Dostopno na: <https://www.gov.si/novice/2023-08-25-zivahna-razprava-o-izzivih-poklicnega-in-strokovnega-izobrazevanja/> (pridobljeno 22. 1. 2024).

Vilič Klenovšek, T. (2018). Andragoško svetovalno delo med teorijo, izobraževalno politiko in prakso. Ljubljana: Andragoška spoznanja, 24(2), str. 77–87 (pridobljeno 29. 1. 2024).

Zakon o izobraževanju odraslih (Uradni list RS, št. [6/18](#) in [189/20](#) – ZFRO).

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. [16/07](#) – uradno prečiščeno besedilo, [36/08](#), [58/09](#), [64/09 – popr.](#), [65/09 – popr.](#), [20/11](#), [40/12](#) – ZUJF, [57/12](#) – ZPCP-2D, [47/15](#), [46/16](#), [49/16 – popr.](#), [25/17](#) – ZVaj, [123/21](#), [172/21](#), [207/21](#), [105/22](#) – ZZNŠPP, [141/22](#), [158/22](#) – ZDoh-2AA in [71/23](#))

Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju (Uradni list RS, št. 79/06, 68/17 in 46/19).

6 PRILOGE

6.1 VPRAŠALNIK ZA VODSTVO

Vprašalnik

Q1 - Katero delovno mesto zasedate (po pogodbi)?

Možnih je več odgovorov

- Direktor šolskega centra.
- Ravnatelj srednje šole.
- Drugo:

Q2 - Kako imate organizirano izobraževanje odraslih (v nadaljevanju IO) na vaši šoli oziroma v šolskem centru?

- Kot organizacijsko enoto na ravni šolskega centra/srednje šole.
- Organizirano v okviru medpodjetniškega izobraževalnega centra (MIC).
- Organizirano v okviru srednje šole.
- Drugo:

Q3 - Pri kadrih, ki jih zaposlujete za vodenje, organizacijo in izvedbo IO, navedite njihovo število in delež časa, ki ga porabijo za delo na tem področju.

število

delež delovnega časa

Organizator IO

Vodja IO

Svetovalni delavec na srednji šoli

Vodja MIC

Učitelj

Organizator PUD

Koordinator

Strokovni delavec

Drugo:

Q4 - Iz katerega vira oz. virov se krijejo stroški dela za vodenje, organizacijo in izvajanje IO?

Možnih je več odgovorov

- Šolnine (posamezniki).
- Šolnine (drugi viri).
- Sofinanciranje MVI.
- Projekti
- Sofinanciranje podjetij.
- Drugo:

Q5 - Prosimo, ocenite delež vključenih udeležencev v IO po ciljnih skupinah.

delež

Osipniki iz rednega izobraževanja.

Mlajši odrasli (do 25 let), ki želijo pridobiti prvo poklicno ali strokovno izobrazbo.

Odrasli, ki želijo pridobiti prvo poklicno ali strokovno izobrazbo.

Odrasli, ki želijo pridobiti drugo poklicno ali strokovno izobrazbo.

Odrasli, ki želijo pridobiti NPK.

Odrasli, ki se vključujejo v neformalne programe usposabljanja.

Odrasli, ki se vključujejo v javnoveljavne programe za odrasle.

Drugo:

Q6 - Zanima nas, katere cilje skupine (opredeljene po ReNPIO22-33) vpisujete v programe za izobraževanje odraslih in zanje ocenjujete, da za delo z njimi potrebujete več časa?

Prosimo, označite jih in ocenite njihov delež v populaciji, ki je na vaši instituciji vpisana v programe IO.

zanje potrebujemo več časa in bolj
poglobljeno delo

Odrasli z nizko razvitimi temeljnimi
zmožnostmi ne glede na zaposlitveni
položaj, starost oziroma druge
značilnosti

Odrasli, ki potrebujejo izboljšanje
splošne izobraženosti za osebne
potrebe in reševanje izzivov skupnosti

Odrasli, ki potrebujejo nadaljnje
poklicno oziroma strokovno
izpopolnjevanje ali usposabljanje v
skladu s potrebami trga dela

Mlajši odrasli, ki zgodaj opustijo
šolanje in osipniki

Starejši (65+)

Odrasli, ki imajo omejene možnosti
dostopa do družbenih, kulturnih,
gospodarskih in izobraževalnih dobrin

Q9 - Prosimo, da za šol. l. 2022/23 ocenite delež tujcev, vpisanih v programe IO, ki jih izvajate .

Q10 - Katere druge programe (razen formalnih) oziroma področja dela še izvajate v IO v letošnjem šolskem letu (22/23)? Prosimo, vpišite tudi število udeležencev.

	izvajamo	število udeležencev
Priprave na preverjanje in potrjevanje NPK ☐		
Neformalne programe v sodelovanju s podjetji ☐		
Programe dodatnega usposabljanja z ZRSZ ☐		
Opravljanje manjkajočih predmetov z izpiti ☐		
Opravljanje poklicne mature ali zaključnega izpita ☐		
Splošna matura ☐		
Drugo: ☐		

Q13 - Kateri organizacijski model IO v formalnih izobraževalnih programih izvajate v letošnjem šolskem letu (22/23)?

- Skupinski organizacijski model.
- Individualni organizacijski model.
- Kombinacija skupinskih in individualnih organizacijskih modelov.

Q14 - Ali izvajate organizirano izobraževalno delo?

- Da.
- Ne.

Q15 - Katere oblike dela izvajate?

Možnih je več odgovorov

- Teoretični pouk.
- Praktični pouk.
- Praktično usposabljanje z delom (organizacija in izvedba).
- Projektno delo.
- Ekскурzije.
- Terensko delo.
- Skupinske ali individualne konzultacije.
- Organizirane priprave na izpite oz. na preverjanje in na ocenjevanje znanja.
- Učno pomoč.
- Organizirano samostojno učenje.
- Drugo:

Q16 - Kdaj izvajate organizirano izobraževalno delo?

Možnih je več odgovorov

- V dopoldanskem času med tednom.
- V popoldanskem času med tednom.
- Med vikendom.
- Drugo:

Q17 - Na kakšen način izvajate organizirano izobraževalno delo?

- V živo.

- Na daljavo.
- V kombinirani obliki (nekaj v živo, nekaj na daljavo).
- V hibridni obliki (istočasno v živo in na daljavo).
- Drugo:

Q18 - Ali menite, da bi bile v organizaciji svetovalne dejavnosti v IO na vaši šoli oziroma v šolskem centru potrebne kakšne spremembe? Prosimo, navedite.

6.2 VPRAŠALNIK ZA STROKOVNE DELAVCE V IO

Vprašalnik

Q1 - Katero delovno mesto zasedate (prosimo, navedite tudi odstotek zaposlitve na posameznem delovnem mestu)?

	Vpišite besedilo	Vpišite besedilo
Organizator izobraževanja odraslih	☐	
Vodja izobraževanja odraslih	☐	
Svetovalni delavec v izobraževanju odraslih	☐	
Šolski svetovalni delavec	☐	
Učitelj	☐	
Samostojni strokovni delavec	☐	
Vodja MIC	☐	
Drugo (napišite):	☐	

Q4 - Dosežena stopnja izobrazbe:

- srednješolska izobrazba
- višja strokovna izobrazba
- visokošolska strokovna izobrazba (VŠ) (1. bolonjska stopnja)
- visokošolska univerzitetna izobrazba (UN) (1. bolonjska stopnja)
- visokošolski strokovni programi (predbolonjski programi)
- magisterij stroke (2. bolonjska stopnja)
- univerzitetna izobrazba (predbolonjski programi)
- magisterij znanosti
- doktorat
- Drugo:

Q5 - Smer (področje) izobrazbe:

- naravoslovje / matematika
- družboslovje / humanistika
- jezikoslovje
- tehnika
- drugo:

Q6 - Ali ste zaključili magistrski študijski program Andragogika oziroma univerzitetni študijski program (predbolonjski) Pedagogika, smer andragogika?

- Da.
- Ne.

Q7 - Koliko let delovnih izkušenj imate na področju izobraževanja odraslih? _____

Q8 - Koliko let delovnih izkušenj imate na sedanjem delovnem mestu? _____

Q9 - Spol:

- moški
- ženski
- drugo

Q10 - V spodnji tabeli so navedene naloge in opravila v svetovalni dejavnosti IO. Prosimo, navedite, kako pogosto jih opravljate.

	nekajkrat tedensko	nekajkrat mesečno	nekajkrat letno
Ugotavljanje izobraževalnih potreb posameznika.	☐	☐	☐
Ugotavljanje izobraževalnih potreb v regiji, panogi, lokalnem okolju ipd.	☐	☐	☐
Raziskovanje izobraževalnih ali zaposlitvenih ciljev.	☐	☐	☐
Sodelovanje pri razvoju in posodabljanju izobraževalnih programov.	☐	☐	☐

- Načrtovanje izpeljave svetovanja (urnik srečanj).
- Načrtovanje izpeljave izobraževanja (oblikovanje učnih skupin, izvedbeni načrti za učne skupine itd.).
- Informiranje, motiviranje in svetovanje potencialnim kandidatom za vpis v izobraževanje ali nadaljevanje izobraževanja.

Q11 - Prosimo, navedite, kako pogosto opravljate spodaj navedene naloge v svetovalni dejavnosti IO.

	nekajkrat tedensko	nekajkrat mesečno	nekajkrat letno
Prilagajanje orodij za svetovanje v izobraževanje odraslih različnim ciljnim skupinam. ☐	☐	☐	☐
Identifikacija in pomoč pri dokumentiranju kompetenc svetovanca (osebna zbirna mapa). ☐	☐	☐	☐
Ocenjevanje kompetenc. ☐	☐	☐	☐
Pomoč udeležencu pri sprejemanju odločitev. ☐	☐	☐	☐
Izdelava osebnega izobraževalnega načrta. ☐	☐	☐	☐
Pomoč pri pisanju življenjepisa. ☐	☐	☐	☐
Pomoč udeležencu pri načrtovanju in organizaciji izobraževanja in učenja. ☐	☐	☐	☐
Sodelovanje pri vpisnih postopkih ter priprava pogodb za udeležence. ☐	☐	☐	☐

Pošiljanje opomnikov za svetovalna srečanja.	☐	☐
Vrednotenje predhodno pridobljenega formalnega ali neformalnega znanja.	☐	☐
Priprava in posredovanje učnih gradiv za delo doma.	☐	☐
Vodenje dokumentacije udeležencih.	☐	☐
Organizacija izobraževanja odraslih (urniki, zagotavljanje prostorov in opreme, obveščanje udeležencev, komunikacija učitelj–udeleženci, organizacija PUD, organizacija preverjanja znanja).	☐	☐

Q12 - Prosimo, navedite, kako pogosto opravljate spodaj navedene naloge v svetovalni dejavnosti IO.

	nekajkrat tedensko	nekajkrat mesečno	nekajkrat letno
Spremljanje napredka v izobraževanju oziroma realizacije osebnega izobraževalnega načrta.	☐	☐	☐
Organizacija oziroma izpeljava spoznavanja dobrih učnih strategij in obvladovanje različnih metod učenja.	☐	☐	☐
Pomoč udeležencu pri načrtovanju in razvoju kariere ter iskanju zaposlitve.	☐	☐	☐

Načrtovanje in organizacija učne podpore udeležencem pri izobraževanju.	☐	☐
Nudenje učne pomoči udeležencem pri izobraževanju.	☐	☐
Podpora udeležencem pri reševanju situacijskih ovir v zvezi z izobraževanjem (npr. pomanjkanje denarja za izobraževanje, težave z varstvom otrok, prevoz iz drugega kraja idr.).	☐	☐
Izvajanje delavnic (npr. računalniško opismenjevanje, učenje učenja itd.).	☐	☐
Svetovanje in mentorstvo udeležencem pri samostojnem učenju ter spodbujanje k samostojnemu učenju.	☐	☐
Sprotno in končno vrednotenje kakovosti izobraževanja odraslih in svetovalnega dela (vrednotenje dosežkov svetovanja, izobraževanja, zadovoljstva udeležencev ipd.).	☐	☐

Q13 - Prosimo, navedite, kako pogosto opravljate spodaj navedene naloge v svetovalni dejavnosti IO.

	nekajkrat tedensko	nekajkrat mesečno	nekajkrat letno
Izmenjevanje dobre prakse in sodelovanje z drugimi svetovalci v izobraževanju odraslih, supervizija.	☐	☐	☐

- Udeležba na strokovnih spopolnjevanjih ter skrb za svoj strokovni razvoj.
- Svetovanje in nudenje strokovne podpore učiteljem.
- Sodelovanje v razvojnih projektih s področja izobraževanja odraslih na nacionalnem in mednarodnem nivoju.
- Spremljanje novosti v IO in širše v izobraževanju ter prenos novega v prakso.
- Sodelovanje pri pripravi izvedbi strokovnih dogodkov.
- Načrtovanje in vzpostavitev sodelovanja z drugimi ustanovami pri nudenju različnih oblik podpore udeležencem med izobraževanjem.
- Delo s partnerji/sodelovanje z okoljem pri načrtovanju in izvajanju izobraževanja odraslih.
- Sodelovanje pri načrtovanju in izpeljavi promocije izobraževanja odraslih v okolju (splošno ozaveščanje okolja o pomenu izobraževanja odraslih in ciljno informiranje določenih ciljnih skupin).

Sodelovanje pri ugotavljanju in zagotavljanju kakovosti IO na šoli.

Q14 - Prosimo, navedite, kako pogosto opravljate spodaj navedene naloge v svetovalni dejavnosti IO.

	nekajkrat tedensko	nekajkrat mesečno	nekajkrat letno
Poslovno in finančno načrtovanje dela in poročanje o delu.	☐	☐	☐
Spremljanje plačil udeležencev formalnega in neformalnega izobraževanja.	☐	☐	☐
Priprava avtorskih in podjemnih pogodb.	☐	☐	☐
Priprava zahtevkov za izplačilo učiteljem in predavateljem.	☐	☐	☐
Priprava seznamov za izdajo položnic.	☐	☐	☐
Sodelovanje z računovodstvom pri izterjavi neplačanih obveznosti udeležencev.	☐	☐	☐
Sodelovanje pri izpeljavi kadrovskega postopka (izbira učiteljev in drugih sodelavcev).	☐	☐	☐
Poučevanje v izobraževanju odraslih.	☐	☐	☐

Q15 - Prosimo, ocenite delež časa, ki ga na letni ravni posvetite posameznim področjem dela.

ocena deleža
(max 100%)

Ugotavljanje potreb posameznikov, ciljnih skupin, lokalnega okolja.

Razvoj in umeščanje izobraževalnih programov v programsko ponudbo.

Načrtovanje izpeljave izobraževanja in/ali svetovanja.

Animacija potencialnih udeležencev za vključitev v izobraževanje.

Svetovanje v izobraževanju odraslih v fazi raziskovanja možnosti in svojih ciljev ter sprejemanja odločitve.

Organizacija izobraževanja.

Svetovalna podpora udeležencem med izobraževanjem.

Učna podpora udeležencem med izobraževanjem.

Podpora udeležencem pri samostojnem učenju.

Sprotno in končno vrednotenje kakovosti izobraževanja.

Delo s kadri, razvoj osebja in lastni razvoj.

Razvojno delo.

Delo s partnerji/sodelovanje z okoljem.

Promocija izobraževanja odraslih.

Ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti.

Poslovno in finančno načrtovanje dela in poročanje o delu.

Urejanje normativnih vprašanj v zvezi z izobraževanjem odraslih.

Vodenje dokumentacije.

Priprava razpisa za vpis in poročanje pristojnemu ministrstvu.

Izvajanje pedagoškega procesa.

Q16 - Katere oblike svetovalne dejavnosti izvajate v letošnjem šol. letu (22/23)? Prosimo, označite in ocenite delež.

	označite	ocenite delež
Individualno obliko.	☐	

Skupinsko obliko.

Q19 - Katere načine svetovalne dejavnosti izvajate v letošnjem šol. letu (22/23)? Prosimo, označite in ocenite delež.

	označite	ocenite delež
Osebno.	☐	
Po telefonu.	☐	
Po elektronski in navadni pošti.	☐	
S spletnimi orodji (npr. spletne učilnice, videokonference, družbena omrežja...)	☐	

Q22 - Katere faze svetovalne dejavnosti izvajate v letošnjem šol. letu (22/23)? Prosimo, označite in ocenite delež.

	označite	ocenite delež
Pred izobraževanjem.	☐	
Med izobraževanjem.	☐	
Po izobraževanju.	☐	

Q25 - Prosimo, označite ciljne skupine (opredeljene po ReNPIO22-30), ki potrebujejo več poglobljenega dela, in ocenite, koliko več ur zanje porabite na tedenski ravni.

označite	število dodatnih ur
Odrasli z nizko razvitimi temeljnimi zmožnostmi ne glede na zaposlitveni položaj, starost oziroma druge značilnosti.	
Odrasli, ki potrebujejo izboljšanje splošne izobraženosti za osebne potrebe in reševanje izzivov skupnosti.	
Odrasli, ki potrebujejo nadaljnje poklicno oziroma strokovno	

izpopolnjevanje ali usposabljanje v skladu s potrebami trga dela.

Mlajši odrasli, ki zgodaj opustijo šolanje in osipniki.

Starejši (65+).

Odrasli, ki imajo omejene možnosti dostopa do družbenih, kulturnih, gospodarskih in izobraževalnih dobrin.

Q28 - Prosimo, navedite primanjkljaje, zaradi katerih je potrebno posvetiti več časa svetovanju ciljnim skupinam, ki ste jih označili v zgornji tabeli?

Q29 - Ali usmerjate udeležence IO k drugim podpornim inštitucijam?

Da.

Ne.

Q30 - H katerim inštitucijam napotujete udeležence IO?

Možnih je več odgovorov

Ljudske univerze.

Obrtna/gospodarska zbornica.

Upravna enota.

Kmetijsko svetovalna služba.

Razvojne agencije.

Točka VEM.

Zavod RS za zaposlovanje.

Drugo:

Q31 - Prosimo, navedite razloge, zakaj udeležencev IO ne napotujete na druge inštitucije?

Q32 - Ali sodelujete z ljudsko univerzo, ki izvaja svetovanje IO v vašem lokalnem okolju?

Da. Prosimo, navedite, s katero:

Ne. Prosimo, navedite razloge:

Q33 - Ali sodelujete s šolsko svetovalno službo na vaši šoli oziroma v vašem šolskem centru?

Da. Prosimo, opišite, kako sodelujete:

Ne. Prosimo, navedite razloge:

Q34 - Ali se se za svetovalno dejavnost v IO strokovno izpopolnjevali v zadnjih treh letih?

Da. Prosimo, navedite, kje:

Ne. Prosimo, navedite razloge:

Q35 - Ali menite, da bi za svetovalno dejavnost v IO potrebovali več časa?

Da.

Ne, več časa ne potrebujem.

Q36 - Prosimo, ocenite, koliko več ur časa bi potrebovali tedensko? _____

Q37 - Ali ocenjujete, da bi potrebovali dodatno strokovno podporo pri izvajanju svetovalne dejavnosti IO?

Ne, dodatne strokovne podpore ne potrebujem.

Da, potreboval_ a bi dodatno strokovno podporo.

Q38 - Pri čem od navedenega bi potrebovali dodatno strokovno podporo?

Možnih je več odgovorov

Pri evalvaciji in zagotavljanju kakovosti svetovalne dejavnosti.

Pri načrtovanju in izvajanju svetovalne dejavnosti.

Pri pridobivanju dodatnih znanj za delo na tem področju.

Pri razvoju in uporabi strokovnih gradiv in svetovalnih pripomočkov.

Drugo:

Q39 - Ali bi v organizaciji svetovalne dejavnosti IO na vaši šoli oziroma v šolskem centru potrebovali kakšne spremembe? Prosimo, navedite.
